

แจ็ค หม่า

โลกของพม

ไม่มีคำว่า “แพ้”

จางเหยียน เขียนและเรียบเรียง
ชาญ ธนประกอบ แปล

สารบัญ

คำนำสำนักพิมพ์	10
ความในใจผู้แปล	12
อัจฉริยะอยู่ข้างซ้าย คนบ้าอยู่ข้างขวา	14
คนดังวิจารณ์แจ๊ค หม่า	17
บทกึ่งหนึ่ง	
การเติบโต : ความใจกว้างของผู้ชายขยายได้ด้วยความคับข้อง	21
วีรบุรุษไม่ถามชาติกำเนิด ควรลงมือก็ลงมือ	22
สงสัยตนเองได้ แต่ต้องไม่สงสัยความเชื่อ	25
กับฤดูหนาวต้องเตรียมพร้อมและยืนหยัด	28
มูมานะต่อไปย่อมมีโอกาสประสบความสำเร็จ	31
ก่อนทำงานต้องหัดเป็นคนก่อน	34
ให้ความสำคัญกับชื่อเสียงของตนเองและจงรักษาคำพูด	36
การจูงมือกันเดินในความมืดมิดคือความสุข	44

บทที่สอง

ความฝัน : จงยื่นกราบในความฝันให้เหมือนรักแรก	49
แรงขับของความพยายามมิใช่ความมั่งคั่ง หากคือความฝัน	50
ความกระตือรือร้นจะถูกทำร้ายไม่ได้	53
ก้าวไปสู่ความฝันอีกก้าว และอีกก้าว	56
เอาแต่เดินทางสายเดิม จะไม่มีวันพบพัฒนาการใหม่ๆ	58
คุณล้มเหลวได้ แต่คุณต้องไม่ยอมแพ้	61
ความสำเร็จมิได้ขึ้นอยู่กับทำมากน้อยเท่าใด แต่อยู่ที่ทำอะไรไปบ้าง	66
จงย้อนพิจารณาตนเองจากความสำเร็จของผู้อื่น	69

บทที่สาม

การสร้างธุรกิจ : จงปฏิเสธกลางคืนคิดได้พันหนทาง

พอรุ่งสางกลับไปเดินทางเก่า	73
จงเชื่อมั่นในสิ่งที่ตนทำ	74
ปิดประตูสร้างรถ ออกจากประตูร่วมมือ	78
ถ้าไม่จืดจางจะทำอะไรไม่ได้เลย	79
ผู้สร้างธุรกิจต้องไม่ก้มศีรษะอันล้ำค่า	82
พบความต้องการของคนกลุ่มหนึ่ง จงรวมพวกเขาเข้าด้วยกัน	85
ความฉลาดเล็กๆ น้อยๆ ผู้การยื่นหยัดอย่างโง่งง ไม่ได้	87
ธุรกิจขนาดเล็กสำเร็จได้ด้วยความฉลาด	
ธุรกิจขนาดใหญ่สำเร็จได้ด้วยความสำเร็จ	91

บทที่สี่

การบริหาร : การบริหารบริษัทหนึ่งมิใช่อาศัยการถือหุ้นแต่ต้องใช้ปัญญา	95
สิ่งที่ CEO เห็นไม่ควรเป็นแค่โอกาส แต่ต้องเห็นภัยพิบัติด้วย	96
รวมใจคนไว้ด้วยกัน ถ้าไม่ตายก็มีโอกาส	99
กลยุทธ์สำคัญกว่ากระบวนการ	124

การบริหารธุรกิจคือการบริหารใจคน	128
สิ่งสำคัญที่สุดสำหรับผู้นำคือจิตใจที่กว้างขวาง	130
การกำหนดเป้าหมายคือศิลปะของผู้นำ	132
ผู้นำคือผู้ที่ได้ผลลัพธ์โดยผ่านผู้อื่น	135

บทที่ห้า

การนำ : จงให้พนักงานรู้ว่าพวกเขามาที่นี่เพื่อทำให้บริษัทโตขึ้น	139
ยืนอยู่ข้างหลังพนักงานด้วยความสำนึกคุณ	140
ผัง DNA ของอาลีบาบาไว้ในตัวของชาวอาลีทุกคน	145
บริษัทที่ไม่มีรอยยิ้ม เจ็บปวดมาก	148
จงให้โอกาสแก่คนหนุ่มสาว	151
สินทรัพย์ล้ำค่าที่สุดของบริษัทคือพนักงาน	153
จงอย่าให้ฮีโร่เหลยเฟิงสวมชุดปุเปะออกถนน	156
ความเป็นคนจะเป็นตัวตัดสินว่าคุณจะอยู่ในตำแหน่งได้นานแค่ไหน	159

บทที่หก

ทีมงาน : ขอเพียงคนชุดนี้ยังอยู่ จะทำอะไรก็สำเร็จ	163
ไม่มีใครดึงทีมงานไปจากผมได้	164
ความสำนึกคุณจะทำให้ได้ใจคน	167
จงยืนกรานจะไม่ดึงคนจากคู่แข่ง	169
ไม่รับคนที่ดีที่สุด แต่รับคนที่เหมาะสมที่สุด	171
พวกเราเสียผลิตภัณฑ์หนึ่งได้ แต่จะเสียทีมงานไปไม่ได้	174
ระหว่งการวิ่งย่อมมีคนตามไม่ทัน	192

บทที่เจ็ด

การประกอบการ : อินเทอร์เน็ตก็เหมือนเบียร์แก้วหนึ่ง อร่อยที่สุดตอนมีฟอง	197
ต้องมีชื่อที่คนทั้งโลกจดจำได้	198

แบรนต์ของคนดังสร้างแรงดึงดูดได้	204
โอกาสมากเกินไป จับกระต่ายตัวเดียวก็พอ	207
จงอย่ารอให้โอกาสสูงงอมค่อยไปทำ	225
การทำนายอนาคตที่ดีที่สุดคือสร้างมันขึ้นมา	227
การบริการคือการค้า	230
ต่อหน้าความผิดพลาด หน้าตาไม่มีราคาแม้แต่หน่วย	232

บทที่แปด

การแข่งขัน : จงเลือกคู่แข่งที่ดี	237
เราคิดจะทำอะไรไม่จำเป็นต้องให้ใครรู้	238
เตรียมจะไม่ทำกำไรสามปี	241
ธุรกิจบันเทิง : ต้องสนุก น่าดูจึงจะขายได้	243
จงอย่าไปดูว่าตอนนี้คู่แข่งทำอะไร แต่ต้องดูว่าในอนาคต	
คู่แข่งจะทำอะไร	247
การรวบรวมคือวินวิน	250
จงตั้งใจฝึกปรี้อ รอจนมีกำลังค่อยทำทนาย	252

บทที่เก้า

ยุทธศาสตร์ : การกำหนดยุทธศาสตร์มีใช้คำนึงไปหมดทุกด้าน

ต้องทะลุทะลวงที่จุดสำคัญ	263
ทุ่มทรัพยากรไปที่จุดเดียว จึงจะมีโอกาสชนะ	264
จงอย่าถือการทำเงินเป็นเป้าหมายอันดับแรก	266
จงหาเงินจากคนที่อยากได้เงิน	269
เงินมากเกินไปอาจทำให้เสียการ	270
ต้องเป็นผู้กำหนดกติกาของเกม	276

บทกวีสิบ

ค่านิยมของพม : ลูกค้าต้องมาก่อน พนักงานอันดับสอง ผู้ถือหุ้นอันดับสาม	279
ความซื่อสัตย์คืออาวุธที่ดีที่สุด	280
สิ่งที่มีอิทธิพลต่อบริษัทมิใช่โมเดลธุรกิจ แต่เป็นค่านิยม	283
การทำให้สมบูรณแบบที่ละเล็กละน้อยคือการบริหาร	
วัฒนธรรมองค์กรที่ดีที่สุด	285
การตัดสินใจอนาคตอาจผิดพลาดได้ แต่หลักการจะผิดพลาดมิได้	287

บทกวีสิบเอ็ด

ชีวิต : จงอย่าถูกวันวานจับเป็นตัวประกัน	297
มีเงินแล้วก็ต้องใช้สอยเหมือนยามไม่มีเงิน	298
นักลงทุนความเสี่ยงก็ควรเป็นนักลงทุนยุทธศาสตร์ด้วย	300
ใช้เงินของคนอื่นต้องระมัดระวัง	302
ถูกลอกเลียนแบบเสมอมาแต่ไม่เคยถูกแซงหน้า	305
ความสำเร็จไม่เกี่ยวข้องกับอะไรกับการเรียนหนังสือมามากหรือน้อย	310
ความสำเร็จคือการทำให้คุณค่าของตนเองเป็นจริง	
และยังเป็นการทำให้คุณค่าของยุคสมัยเป็นจริง	315
หลังเรียนรู้ที่จะปล่อยวางคุณจึงจะเริ่มก้าวหน้า	317

ภาคผนวก

ประวัติย่อแจ๊ค หม่า	326
ประวัติอาลีบาบา	328
บันทึกการถามตอบของแจ๊ค หม่า ในวิทยาลัย CEIBS (China Europe International Business School)	332

เกี่ยวกับผู้แปล	343
-----------------	-----

อัจฉริยะอยู่ข้างซ้าย คนบ้าอยู่ข้างขวา

เขา หน้าตาไม่โดดเด่น นิตยสาร *ฟอร์บส์* บรรยายลักษณะของเขาว่า “แก้มตอป โหนกแก้มสูง ผมหยิก ยิ้มซุกซนเห็นฟัน สูงห้าฟุต น้ำหนักร้อยปอนด์ เหมือนเด็กทะเล้น”

เขา ตัวเตี้ย จนถูกสื่อขนานนามว่า “นโปเลียน” ของวงการอินเทอร์เน็ต ประเทศจีน

เขา เรียนไม่เก่ง สอบเอ็นทรานซ์สามครั้งและเกือบเข้าเรียนในระดับปริญญาตรีไม่ได้ ผลการเรียนคณิตศาสตร์ย่าแย่ ทำให้ฝันเข้ามหาวิทยาลัยของเขาเกือบสลาย

เขา เก่งภาษาอังกฤษ สามารถเจรจากับชาวต่างชาติอย่างน้ำไหลไฟดับ เขา คือผู้ล้มล้างอินเทอร์เน็ตรายแรกของจีน เคยสาธิตการใช้อินเทอร์เน็ตให้ผู้นำจีนคืออู๋อี้และหลี่หลานชิงชม แต่กลับถูกผู้คนขนานนามว่า “คนหลอกหลวง” “คนบ้า” และ “คนคลั่ง” อยู่ยาวนาน

เขา เป็นนักธุรกิจที่โลกจับจ้อง เป็นบุคคลระดับวิญญูณของอินเทอร์เน็ต ท่ามกลางนักธุรกิจเขาคือตัวแปร เขาได้รับการยกย่องให้เป็นบิดาแห่งการสร้างธุรกิจและวีรบุรุษรากหญ้า

เขาคือ แจ็ค หม่า

เกี่ยวกับแจ็ค หม่า ผู้คนนอกจากได้รับรู้จากสื่อมวลชนแขนงต่างๆ และคำบรรยายของเขาในวาระต่างๆ แล้ว ความเข้าใจต่อแจ็ค หม่ามีน้อยมาก แจ็คเป็นคนอย่างไร มีอุปนิสัยอย่างไร เขาทำอะไรบ้าง ต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นคำถามที่ดึงดูดใจผู้คน ดังนั้นหนังสือเกี่ยวกับแจ็ค หม่า จึงได้รับเสียงตอบรับจากผู้อ่านอย่างล้นหลาม ผู้อ่านต่างหวังว่าจะสามารถทำความเข้าใจกับชีวิตจริงที่อยู่เบื้องหลังตำนานอันน่าอัศจรรย์โดยผ่านหนังสือ

ในฐานะตัวแทนของยุคอินเทอร์เน็ต แจ็คมีพยายามมากมาย... ใจกล้า คิดเองทำเอง มีความฝัน กระตือรือร้น กล้าที่จะสร้างสรรค์ ทำทลายทัศนคติทั่วไป เป็นต้น

ชีวิตของแจ็คมากด้วยสีสันเหมือนละครโทรทัศน์ชั้นเยี่ยม เป็นตำนานมหัศจรรย์ แม้ว่าในยุคแรกแจ็คจะระหกระเหิน แต่เขาไม่เคยยอมแพ้และมุ่งแสวงหาตลอดเวลา ในพจนานุกรมของเขาไม่มีคำว่ายอมแพ้ ปี ค.ศ. 2011 อาลีบาบาเกิดเรื่องใหญ่หลายเรื่อง ในห้วงเวลาที่เกิดวิกฤติความเชื่อมั่น ขณะที่ทุกคนเห็นว่าอาจทำให้อาลีบาบาบาดเจ็บปางตาย แต่แจ็คกลับคลี่คลายที่ละเปลาะอย่างเยือกเย็นมั่นคง

ขณะยังไม่ประสบความสำเร็จ สิ่งที่แจ็คทำไม่มีใครเข้าใจ แจ็คจึงถูกมองว่า “ไม่เป็นได้เป็นพ่าย” และเป็นคน “บ้าคลั่ง” แต่แจ็คยังคงยืนกรานในที่สุดก็ทำสิ่งที่เขาอยากทำจนสำเร็จ และขณะที่สิ่งที่เขาทำเป็นที่ยอมรับของมหาชน แจ็คจึงกลายเป็นผู้รู้ในวงการธุรกิจอินเทอร์เน็ต เขาได้รับการยกย่องอย่างสูง แจ็คยังคงไม่พองลม แต่หันไปทำเรื่องราวอีกมากมาย

ตรรกะของแจ็คคือการช่วยเหลือธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้ประสบความสำเร็จ ตนเองจึงจะประสบความสำเร็จ ตลอดเส้นทางที่เดินผ่าน แจ็คสร้างความมั่งคั่งแก่สังคมตลอดเวลาและทำให้ความฝันของตนเป็นจริง ขณะเดียวกันเขาก็ทำให้ฝันของผู้อื่นเป็นจริงด้วย แจ็คเข้มงวดกับหลักการสร้างธุรกิจของตนเอง แม้เขาจะทำการอย่างอหังการ มักไม่ทิ้งไฟตามกติกา แต่เขาไม่เคยนอกกลุ่มนอกทาง ยังคงยึดมั่นในหลักการพื้นฐานของการค้า สิ่งที่

แจ๊คไม่เคยล้มคือการยืนกรานในค่านิยม

ในยุคสมัยแห่งความเปลี่ยนแปลง มีธุรกิจมากมายที่ผงาดขึ้นอย่างรวดเร็วและร่วงลงอย่างรวดเร็ว แม้ตลอดทางแจ๊คจะล้มลุกคลุกคลาน แต่เขายังคงยืนอยู่บนยอดคลื่นของยุคสมัยเสมอ แต่แจ๊คไม่เคยถือว่าตนคืออัจฉริยะ เขาคิดว่าผลงานของเขาเป็นเพียงผลจากการที่เขายืนกรานในตนเอง ยืนกรานในความฝัน

ความสำเร็จของแจ๊ค हम่าทำให้คนธรรมดาสามัญเห็นความหวังของความสำเร็จ ทำให้พวกเขาหิบบฝันในวัยเยาว์ขึ้นอีกครั้ง เพราะแจ๊คเคยกล่าวว่า “ถ้าแจ๊ค हम่าประสบความสำเร็จได้ คน 80% ก็สำเร็จได้เช่นกัน”

คนดังวิจารณ์แจ๊ค หม่า

แจ๊คคือผู้ส่งผ่านค่านิยมของการสร้างธุรกิจ คนที่ทำแบบนี้มักเป็นผู้มีอุดมการณ์และแรงขับจากความกระตือรือร้น เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นอย่างสูง เป็นผู้ที่ไม่เห็นแก่เรื่องเฉพาะหน้าหรือผลประโยชน์ส่วนตน ถ้ายาวเดียว เป็นผู้ที่มิจิตวิญญาน เป็นผู้ที่มีมนุษยธรรมและวัฒนธรรม เป็นที่ต้องการของยุคแห่งการเปลี่ยนผ่านจากค่านิยมดั้งเดิมไปสู่ค่านิยมใหม่ที่ยังรังสรรค์ไม่เสร็จ

ในตัวของแจ๊คยังมีบางอย่างที่คนทั่วไปทำไม่ได้ นั่นคือเขาปราศจากความฟุ้งเฟ้อแม้แต่เล็กน้อย เขายอมรับอย่างหน้าชื่นตาบานต่ออดีตที่ไม่ค่อยประสบความสำเร็จของตน แม้แต่รูปลักษณ์ของเขาก็ยังถูกนำมาล้อเลียนตนเอง จุดนี้สำหรับคนทั่วไปแล้วกล่าวได้ว่าไม่ง่ายเลย เพราะคนส่วนมากเนื่องจากทำข้อนี้ไม่ได้จึงต้องวางเชิงอวดมาดของตนเองและต่อไปก็ต้องสิ้นเปลืองเรียวแรงไปแสดงบทบาทนั้น แต่แจ๊คไม่ต้อง บนเวทีหรือล่างเวทีเขาเป็นคนเดียวกัน แสดงออกถึงข้อดีของตนอย่างไม่ปิดบัง และแสดงความสามารถของตนอย่างไม่ปิดบังเช่นกัน ฉะนั้นก็ไม่ออกว่าใครจะทำให้แจ๊คตัวพองขึ้นมาได้ และก็นึกไม่ออกเช่นกันว่าใครจะสามารถทำลายความมั่นใจของแจ๊ค

จนทำให้เขาเกิดปมด้อยได้ การวางตนของเขาเขาเป็นคนที่มีความดีและดีนอยู่เสมอ เขาไม่เคยหลงตัว ในฐานะผู้สื่อข่าวฉันเคยเห็นคนจำนวนมากที่กลายเป็นไม่ใช่ตัวตนของตนเองภายใต้สภาพแวดล้อมที่ไม่คุ้นเคย จากนั้นพวกเขาก็ต้องทดแทนด้วยคุณค่ามหาศาลจากการควบคุมตนเองไม่ได้ สภาพเช่นนี้ถ้าจะวัดคุณหมุมก็คงต้องบอกว่าต่ำกว่าศูนย์องศาเซลเซียส ต่ำกว่าศูนย์องศาเซลเซียสก็คือรู้ว่าตนเองคือใครตลอดเวลา และยอมรู้ว่าจะทำอย่างไรต่อไป

หวังลี่เฟิน

ผู้ก่อตั้งบริษัทปักกิ่งอีวี่ซื่อหมี่เน็ตเวิร์กเทคโนโลยี

สร้างโมเดลใหม่ของอีคอมเมิร์ซ ใช้อีคอมเมิร์ซบูรณาการธุรกิจแบบดั้งเดิม ผลักดันการสร้างเครดิตทางธุรกิจ

จางเหวยอิง

รองคณบดีคณะบริหารศาสตร์วงหัว มหาวิทยาลัยปักกิ่ง

ท่ามกลางการแข่งขันอย่างดุเดือดของนานาชาติ เป็นที่ยอมรับของวงการ เป็นผู้สร้างโอกาสแก่ธุรกิจขนาดกลางและย่อมจำนวนมาก

ถังหมิ่น

รองหัวหน้าสำนักงานธนาคารพัฒนาแห่งเอเชียประจำประเทศจีน

เช่นเดียวกับบิล เกตส์ซึ่งเป็นผู้โดดเด่นในการสร้างอินเทอร์เน็ตแก่มนุษยชาติ แจ็คจะเป็นตัวแทนที่โดดเด่นในการใช้อินเทอร์เน็ตของมนุษยชาติเช่นกัน และอาลีบาบาคือธุรกิจหนึ่งเดียวของประเทศจีนที่ทัดเทียมกับไมโครซอฟต์ GE และวอลมาร์ท

หลิวตงหัว

ผู้พิมพ์ผู้โฆษณาในนิตยสาร China Entrepreneur และหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจรายวัน

แจ็ค หม่า

โลกของพม

ไม่มีคำว่า “แพ้”

马云

บทที่หนึ่ง

การเติบโต : ความใจกว้างของผู้ชาย ขยายได้ด้วยความคับข้อง

แจ๊คสร้างปาฏิหาริย์ไว้มากมาย เขากลายเป็นต้นแบบ
ที่หนุ่มสาวอยากลอกเลียน คำพูดและการกระทำของเขา
ล้วนกลายเป็นเงินตามฉันทิของความสำเร็จ ปี ค.ศ. 2007 บิล เกตส์
เข้าร่วมการประชุมไป๋เอ๋อเอเชียฟอรัมที่ประเทศจีน
ขณะที่ให้สัมภาษณ์ว่าใครคือบิล เกตส์คนต่อไป เขาตอบว่า
อาจเป็นแจ๊ค หม่าแห่งอาลีบาบา แจ๊คผู้มีมืออรั้นับไม่ถ้วน
กลับกล่าวว่า “ถ้าแจ๊ค หม่าประสบความสำเร็จได้ ถ้าเช่นนั้น
คน 80% ก็สำเร็จได้” แจ๊คผู้ประสบความสำเร็จ
ไม่เคยปิดบังความล้มเหลวของตนบนเส้นทางสู่ความสำเร็จ
เขายอมรับว่าความใจกว้างของผู้ชายขยายได้ด้วยความคับข้อง

วีรบุรุษไม่กามชาติกำเนิด คอรถลงมือก็ลงมือ

วันที่ 15 ตุลาคม ค.ศ. 1964 ณ ริมหทะเลสาบซีหูที่ตงกาม ครอบครัวธรรมดาครอบครัวหนึ่งต้อนรับการมาถึงของสมาชิกใหม่ -- แจ็ค หม่าถือกำเนิดแล้ว พวกเขาตั้งชื่อลูกชายว่า “อวิน” (อาจอ่านเสียงง่ายๆ แบบไทยๆ ว่า หยุน แปลว่าเมฆ) พ่อแม่ของแจ๊คคงหวังว่าแจ๊คจะเป็นเด็กที่รู้ความและอ่านหนังสือได้ง่าย แต่แจ๊คโตขึ้นทุกวันและซุกซนมากขึ้นทุกวัน ก่อเรื่องไปทั่ว ทำให้พ่อแม่ปวดหัวมาก

บิดาของแจ๊คเป็นผู้รับผิดชอบสมาคมการละคร (จิว) แห่งหนึ่ง มารดาของเขาเป็นศิลปินการขับร้องผิงถานแบบซูโจว (เป็นการแสดงคล้ายเสกกา มีการเล่าเรื่อง มีบทร้องและเล่นดนตรีประกอบ) และยังมีฝีมือดีเยี่ยมในการตีตีผิงหรือพิณรูปหยดน้ำ (เป็นเครื่องดนตรีประเภทสาย มีสี่สาย ผู้เล่นใช้เล็บปลอมตี ตีพจนานุกรมให้เสียงว่าผิงผิง แต่ทั่วไปคนจีนออกเสียงว่าผิงผิง) ในวัยเด็กแจ๊คมักถือเม็ดแตงห่อหนึ่งและขนมชิ้นหนึ่งไปฟังการเล่านิทานและฟังการตีตีผิงและขับร้องที่โรงน้ำชาตลอดวัน หลังเติบโตแล้วแจ๊คมักกล่าวถึงวันเวลา

ช่วงวัยเด็กนี้อย่างภาคภูมิใจว่า “ที่ตอนนี้ผมเล่นกีฬานานเก่งกว่าคนอื่น เป็นผลมาจากโรงน้ำชา” ยี่สิบกว่าปีให้หลัง การประชุม “ถกกระปี่ชู่” ที่ลือลั่นในวงการอินเทอร์เน็ตของจีนก็ได้แนวคิดจากโรงน้ำชาแห่งหนึ่งนี่เอง

แจ๊คที่เติบโตมาอย่างอิสระเสรีเป็นตัวของตัวเองและชอบทำดีทำต่อย แม้จะเติบโตในครอบครัวที่มีกลิ่นอายของศิลปินวัฒนธรรม แต่กลับปราศจาก “ความสุภาพเรียบร้อยหรือคงแก่เรียน” แม้แต่น้อย กลายเป็นรักชอบ “พฤติกรรมจอมยุทธ์พิทักษ์คุณธรรม” เขาชอบช่วยเพื่อนต่อยตีไปทั่วจนมักถูกคุณครูและพ่อแม่ดุด่าอยู่เสมอ แต่แจ๊คก็ไม่เปลี่ยน ยามใดที่จำเป็นต้องลงมือเขาจะไม่ลังเลหรือมืออ่อนเลย

ความจริงแจ๊คไม่ใช่ชอบแสหาเรื่องหรือเป็นเด็กเกเรที่ชอบชกต่อย เขามักต่อยดีเพราะทนต่อความอยุติธรรมของสังคมที่มีต่อตนเองไม่ได้ คุณปู่ของแจ๊คเคยเป็นกำนันในสมัยรัฐบาลก๊กมินตั๋ง ในยุควัยเด็กของแจ๊ค ผู้คนในสมัยนั้นพากันรังเกียจครอบครัวที่มีภูมิลำเนาเช่นนี้ แจ๊คที่เป็น “ลูกหลานพวกสี่ดำห้าจ๋าพวก” (พวกสี่ดำห้าจ๋าพวกเป็นคำที่ในยุคปฏิวัติวัฒนธรรมใช้เรียกชนชั้นที่ถือเป็นศัตรูของฝ่ายสังคมนิยมหัวพวก ได้แก่ เจ้าที่ดิน ชาวนารวย ผู้ต่อต้านการปฏิวัติ คนชั่ว และพวกฝ่ายขวา) แจ๊ค หม่าจึงเติบโตมาท่ามกลางสายตาที่ดูแคลนและถูกรังแกเสมอมาตั้งแต่เล็ก

มีอยู่คราวหนึ่งแจ๊คกำลังเล่นกับเพื่อนในบ้านของตนเอง จู่ๆ ก็มีคนหลายคนบุกมาที่บ้านจะทุบตีคุณปู่ของเขา แจ๊ครีบพุ่งตัวไปคิดจะปกป้องคุณปู่ กลับถูกหนึ่งในจำนวนนั้นผลักกระเด็นไป แคมยั้งชี้ไปที่แจ๊คและกล่าวอย่างเกรี้ยวกราดว่า “เอ็งต้องทำตัวให้เรียบร้อย ห้ามพูดห้ามขยับ”

คำพูดประโยคนี้อยู่ในตำราเรียนวิชาภาษาจีน ขณะที่คุณครูประจำวิชาภาษาจีนอ่านประโยคนี้ออกมา เพื่อนนักเรียนคนหนึ่งก็เห็นเหตุการณ์ในวันนั้นก็หันมาแลบลิ้นปลิ้นตาใส่แจ๊ค แจ๊ครู้สึกที่ถูกเหยียดหยามจึงขว้างหนังสือเข้าใส่ เพื่อนนักเรียนคนนั้นก็ตอบโต้ด้วยการทุ้มกระเป่าทั้งใบใส่หัวแจ๊ค กล่องเครื่องเขียนที่ทำด้วยเหล็กในกระเป่าทำเอาแจ๊คหัวแตกเลือดไหล

ด้วยอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมภายนอก ทำให้แจ๊คหลงใหลในนิยาย

กำลังภายใน ในโลกกำลังภายใน แจ็คจินตนาการว่าตนเองคือจอมยุทธ์ พกกระบี่ท่องไปในยุทธจักร เป็นจอมยุทธ์ที่คอยปราบคนชั่วพิทักษ์คุณธรรม ด้วยอิทธิพลจากนิยายตั้งแต่ยังเล็ก แจ็คจึงหวังว่าในชีวิตจริงตนจะสามารถเป็น “จอมยุทธ์” ที่พอเห็นความยุติธรรมก็กระโจนออกมาอย่างไม่กลัวเกรง

แม้แจ็คจะผอมแห้ง แต่ยามต่อยตีแล้วเขาไม่กลัวเลย แม้อีกฝ่ายจะรูปร่างสูงใหญ่ เขาจะทำสู้ตัวต่อตัวอย่างไม่ลังเล แม้สุดท้ายจะตาเขียวหน้าบวม ด้านขวัญกำลังใจแล้วเขาไม่ลดทอนลงแม้แต่น้อย “ผมตัวเล็กผอมมาตั้งแต่เกิด แต่ต่อยกเก่งมาก” เมื่อแจ็คเป็นผู้ใหญ่แล้วหวงรำลึกถึงวัยเด็กมักสรุปเช่นนี้ สิ่งที่น่าซึ้งสำหรับคนเราคือใจไม่กลัวและกลัวโน่นกลัวนี่ตลอดชีวิต ตั้งแต่เล็กจนโตแจ็คไม่ยอมเด็ดขาดที่จะให้ชีวิตเป็นเช่นนี้ ความกล้าหาญของเขาติดตัวมาตั้งแต่เกิดและกล้าแข็งยิ่งขึ้นตามการเคี่ยวกรำของชีวิต

เพราะการต่อยตีแจ็คจึงถูกทำโทษบ่อยครั้ง การชกต่อยที่รุนแรงที่สุดครั้งหนึ่งแจ็คต้องเย็บแผลถึง 13 เข็ม และเพราะการชกต่อยพ่อแม่ของแจ็คจึงให้เขาย้ายโรงเรียน โดยหวังว่าในสิ่งแวดล้อมใหม่แจ็คจะสงบลงบ้าง แต่แจ็คยังคง “ดัดนิสัยไม่ได้” และมักถูกผู้ปกครองของเพื่อนมาฟ้องพ่อแม่อยู่บ่อยครั้ง

ในเวลานั้นไม่ว่าจะเป็นคนในบ้านหรือครูบาอาจารย์ ต่างก็ไม่กล้าฝากความหวังอะไรในตัวแจ็ค พวกเขาเห็นว่าเด็กคนนี้ได้อรันและหัวแข็ง อนาคตคงไม่มีอะไรเป็นขึ้นเป็นอัน แต่แจ็คเองรู้ตัวดีว่าตนเองไม่ใช่ชอบต่อยตีและไม่ชอบใช้กำปั้นรังแกใคร เขาเพียงแค่อำนาจมาปกป้องศักดิ์ศรีของตนเอง ปกป้องศักดิ์ศรีของเพื่อน ถ้าใครมารังแกเขาหรือเพื่อนของเขาแจ็คไม่มีวันยอมแน่

จิตวิญญาณของนิยายกำลังภายในปรากฏบนตัวของแจ็คอย่างเด่นชัด คำโบราณของจีนกล่าวว่า “ดูตอนสวมขวบก็รู้ว่าโตขึ้นจะเป็นอย่างไร ดูตอนเจ็ดขวบก็รู้ว่าตอนแก่จะเป็นอย่างไร” อุปนิสัยไม่ยอมแพ้อีกและกล้าที่จะสู้เพื่อผดุงคุณธรรมนี้ติดตัวแจ็คมาตั้งแต่เล็ก ผู้คนเห็นแต่การไม่เชื่อฟังผู้ใหญ่ของแจ็ค กลับไม่เห็นข้อเด่นของความมุมานะไม่ยอมแพ้ของเขา การสร้างธุรกิจของแจ็คในเวลาต่อมา เขามักทำสิ่งที่เป็นไปได้ให้เป็นไปได้ ทำในสิ่งที่คนอื่น

ทำไมไม่ได้ ก็เพราะคุณสมบัติเช่นนี้มีมาตั้งแต่วัยเด็ก คุณสมบัติข้อนี้มีค่าอย่างยิ่ง เมื่อเขาต้องผ่านการเคี่ยวกรำในเวลาต่อมา

สงสัยตนเองได้ แต่ต้องไม่สงสัยความเชื่อ

แจ๊คที่เติบโตมากับการต่อสู้มีชื่อเสียงเป็น “เด็กเกร” ในสายตาศาฎาติมิตร พวกผู้ใหญ่มักใช้พฤติกรรมของแจ๊คมาเป็นบทเรียนสั่งสอนลูกหลานของตนอย่าเอาเป็นเยี่ยงอย่าง แม้แจ๊คจะเป็น “เด็กไม่ดี” ในสายตาของผู้คนและผลการเรียนไม่ดีเลยตั้งแต่เล็กจนโต แต่เขาไม่ได้ยอมปล่อยให้ตัวเองตกต่ำจริงๆ ามใดที่พบกับเรื่องที่ตนเองสนใจ ความกระตือรือร้นที่เขาแสดงออกมักทำให้คนตกใจ

เมื่ออายุได้ 13 ปี แจ๊คยังเรียนอยู่ชั้นมัธยมต้น มีครูสตรีคนหนึ่งสอนวิชาภูมิศาสตร์ คุณครูท่านนี้ยังสาวและสวยมาก วิธีการสอนก็ไม่น่าเบื่อ มักเล่านิทานและเรื่องที่น่าสนใจมาให้เด็กนักเรียนฟัง แจ๊ครักครูคนนี้นัก

อยู่มาวันหนึ่ง คุณครูท่านนี้เล่านิทานเรื่องหนึ่งโดยไม่ได้คิดอะไรแต่กลับเปลี่ยนแปลงชีวิตของแจ๊คชนิดหน้ามือเป็นหลังมือ และเปิดประตูบานแรกแก่ชีวิตของแจ๊ค คุณครูท่านนี้เล่าว่ามีอยู่ครั้งหนึ่งเธอไปเที่ยวทะเลสาบซีหู ได้พบกับชาวต่างชาติหลายคนมาถามทาง คนรอบข้างต่างพูดภาษาอังกฤษไม่ได้จึงไม่มีใครบอก แต่คุณครูท่านนี้เก่งภาษาอังกฤษเธอก็จึงตอบคำถามของชาวต่างชาติทีละคนทีละปัญหา คนกลุ่มนี้ดีใจมากและยกย่องชมเชยเธอ สุดท้ายคุณครูสรุปว่า “นักเรียน พวกเธอไม่เพียงต้องเรียนภูมิศาสตร์ให้ดีและยังต้องเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ไม่งั้นพอมีคนต่างชาติมาถามเข้าเธอตอบไม่ได้จะขายหน้าคนจีนมาก”

ความจริงนี้เป็นเรื่องเล็กๆ ที่เล่ามาคั่นระหว่างชั้นเรียน แต่แจ๊คฟังแล้วจิตใจไม่สงบอยู่นานแสนนาน คำพูดของคุณครูพลันทำให้แจ๊คได้คิด นับแต่บัดนั้นแจ๊คก็เริ่มศึกษาภาษาอังกฤษอย่างขยันขันแข็ง เขาไม่อยากทำให้คนจีน

ต้องขายหน้าต่อหน้าพวกคนต่างชาติ! หลังกลับถึงบ้านแจ๊คทุบกระปุกออมสิน
ได้เงินมาหกเซ็นต์ เขาเอาไปซื้อเครื่องรับวิทยุขนาดเล็กและฝึกภาษาอังกฤษ
ทุกวัน ตั้งอกตั้งใจที่จะเป็น “มือเอกภาษาอังกฤษของห้องใจ!”

ความเปลี่ยนแปลงของแจ๊คเป็นที่สังเกตของพ่อแม่ ในยุคที่เงินเฟ็งจะ
เริ่มการปฏิรูปเปิดประเทศ การเรียนภาษาอังกฤษยังไม่แพร่หลาย แจ๊คจึงฟัง
วิทยุและฝึกออกเสียง ABC ทุกวัน ตอนแรกก็ทำให้พ่อแม่กังวล แต่เมื่อเห็น
เขาตั้งอกตั้งใจฝึกฝนและไม่ออกไปก่อเรื่องอึกก็ปล่อยให้ทำตามใจชอบ แจ๊ค
ผู้ไม่มีพื้นฐานมาก่อน การเรียนรู้ภาษาอังกฤษจึงพบอุปสรรคมากมาย แต่เขา
ไม่เคยยอมแพ้ ยังคงกัดฟันฝึกต่อไป

หลังเขาเรียนรู้ขั้นพื้นฐานแล้วก็ขี้จู้จกรยานไปตามริมฝั่งทะเลสาบซีหู
หาพวกฝรั่งนักท่องเที่ยวมา “ลองของ” คนส่วนมากที่เรียนภาษาอังกฤษมัก
กลัวเสียหน้าจึงไม่กล้าพูดตั้งๆ แต่แจ๊คไม่กลัว เขาไม่กลัวใครหัวเราะเยาะและ
ไม่กลัวเสียหน้า ด้วยความมุ่งมั่นที่อยากเก่งภาษาอังกฤษ แจ๊คยังยอมเป็นโง่
นำพวกเขาเที่ยวชมทัศนียภาพอันงดงามของทะเลสาบซีหูและฝึกพูดไปด้วย

ด้วยเหตุนี้การพูดภาษาอังกฤษของแจ๊คจึงก้าวหน้าขึ้นทุกวัน นักเรียน
ที่ในอดีตถูกคุณครูเห็นว่าเป็นเด็กเหลือขอดีกับสามารถพูดภาษาอังกฤษอย่าง
ชัดถ้อยชัดคำและคล่องแคล่วกับชาวต่างชาติ จึงทำให้ผู้คนประหลาดใจมาก
บางครั้งพวกเขาต่างชาติที่พูดคุยกับแจ๊คยังคิดว่าเขาเป็น “เด็กจีนโพ้นทะเล”
ที่มาจากยุโรปอเมริกาเสียอีก การออกไปเป็นโง่ฝึกพูดกับชาวต่างชาติบ่อยๆ
จึงทำให้แจ๊คฝึกภาษาอังกฤษได้ดีและมีความรอบรู้มากขึ้น ขณะเดียวกันก็มี
เพื่อนฝูงมากขึ้น

อยู่มาวันหนึ่งแจ๊คบังเอิญรู้จักกับสามีภรรยาชาวออสเตรเลียคู่นหนึ่งที่
หน้าโรงแรมเซงกรี-ลา แจ๊คออกปากเองว่าจะเป็นโง่ให้พวกเขา สามีภรรยา
คู่นี้ก็ตอบรับความช่วยเหลือของแจ๊ค หลายวันที่อยู่ด้วยกันอย่างสนุกสนาน
แจ๊คกับสามีภรรยาคู่นี้จึงกลายเป็นเพื่อนกันและหลายปีหลังจากนั้นพวกเขา
ยังคงติดต่อกันทางจดหมายอย่างสม่ำเสมอเหมือนเพื่อนเฟรนด์ ต่างก็แบ่งปัน
เรื่องราวที่น่าสนใจสู้กัน เท่าที่แจ๊ครำลึก “ระหว่งการติดต่อกับชาวต่างชาติ

ผมพบว่าชาวต่างชาติมีความคิดและการศึกษาที่ต่างจากผมมาก ทำให้ผมได้รู้ว่าข้างนอกยังมีอีกโลกหนึ่งที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง”

ความสามารถที่สร้างขึ้นมานั้นพื้นฐานของความสนใจใคร่รู้ทำให้แจ๊ค อิมเอมกับความสำเร็จ เขามีโช่เด็กที่ไม่ใฝ่ก้าวหน้า หากแต่เมื่อมีเป้าหมายแล้วเขาจะทุ่มเทให้มากกว่าคนทั่วไปเป็นสิบเท่าร้อยเท่าเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เขากล่าวว่าความสำเร็จในชีวิตของคนเราคือการสั่งสมจากความล้มเหลว ขอเพียงไม่ตีเขาให้ตายเขาจะกลับมาอีกครั้ง และมีแต่การไม่ยอมแพ้เท่านั้นจึงจะเป็นจุดเริ่มต้นของความสำเร็จ

จากความเพียรฝึกภาษาอังกฤษของแจ๊คเราจะได้เห็นถึงการทุ่มเทของเขา และนี่จึงเข้าใจได้ว่าทำไมในเวลาต่อมาแจ๊คจึงสามารถเป็นผู้นำของวงการอินเทอร์เน็ตและเป็นผู้สร้างความสำเร็จ วันที่ 28 ธันวาคม ปี 2004 ในพิธีมอบรางวัลสิบบุคคลดีเด่นด้านเศรษฐกิจประจำปีของสถานีโทรทัศน์ CCTV แจ๊คจึงติดอันดับเป็นหนึ่งในผู้ได้รับรางวัล ผู้มอบรางวัลแก่เขาคือจางรู่ยหมิ่น CEO ของไฮเออร์กรุ๊ป คำปราศรัยของจางรู่ยหมิ่นได้ระบุถึงอุปนิสัยของแจ๊คอย่างตรงประเด็น “เขากระตือรือร้นต่อการเป็นพ่อสื่อ ชักนำให้คนเป็นล้านได้พบกับคนในดวงใจ เขาชักใยสร้างสะพานเชื่อมโยงกับสองร้อยกว่าประเทศและดินแดน แต่คุณลงชื่อจดทะเบียนกับเขา เขาจะให้คุณเลือกโลกทั้งใบ”

การกล่าวตอบของแจ๊คเต็มไปด้วยความถ่อมตัว เขาคิดว่าที่เขาประสบความสำเร็จก็แค่เพราะเขาไม่ยอมแพ้ ไม่ยอมทิ้งความเชื่อและก้าวไปที่ละก้าวเท่านั้น

“ขอบคุณ CCTV และขอบคุณคณะกรรมการคัดเลือกทุกท่าน ลูกค้าของผม ยังมีเพื่อนร่วมงานของผม เพราะทุกท่านจึงทำให้ความฝันของผมกลายเป็นความจริง เมื่อห้าปีก่อนเวลาเดียวกันนั้นบนกำแพงเมืองจีนผมกับเพื่อนร่วมงานคิดจะสร้างบริษัทที่ยิ่งใหญ่ระดับโลกบริษัทหนึ่ง พวกเราหวังว่าขอเพียงเป็นพ่อค้าในโลกใบนี้ ทุกคนจะใช้เว็บไซต์ของเราอย่างแน่นอน ความคิดนี้ในเวลานั้นถูกคนจำนวนมากหาว่าเป็นคนบ้า ตลอดห้าปีมานี้ก็มีคนจำนวนมากเห็นว่าผมเป็นคนบ้า แต่ไม่ว่าใครจะว่าอย่างไร ผมไม่เคยหยุดฝันการสร้าง

บริษัทที่ยิ่งใหญ่ระดับโลก ปี 1999 พวกเขาประกาศว่าจะทำ 80 ปี ในยุคที่เจ็บปวดที่สุดของวงการอินเทอร์เน็ตคือระหว่างปี 2001 และ 2002 คำศัพท์ที่ใช้บ่อยที่สุดในบริษัทคือ “มีชีวิตรอด” ถ้าบริษัทอินเทอร์เน็ตตายหมดแต่พวกเขายังคุ้ยเข้าอยู่ ขอเพียงเรายังมีชีวิตอยู่เราก็ชนะแล้ว ผมเชื่อว่าแม้แต่การไม่ยอมแพ้ตลอดกาลพวกเขาก็จะมีโอกาส สุดท้ายผมยังคงเชื่อมั่นอย่างหนึ่งคือไม่ว่าจะเป็นอย่างนี้หรืออย่างนั้น ความสามารถของผู้ชายมักมีอัตราส่วนผกผันกับรูปลักษณ์ วันนีโหดร้าย พรุ่งนี้โหดร้ายยิ่งกว่า วันมะรืนจะงดงาม แต่คนส่วนมากจะตายในวันพรุ่งนี้ ดังนั้นจึงขอให้ทุกท่านอย่ายอมแพ้ในวันนี้ ขอขอบคุณทุกท่าน!”

นี่คือ แจ็ค หม่า ผู้ที่เทิดทูนความเชื่อไว้สูงสุด ต่อให้คนทั้งโลกต่อต้าน เขาเขาก็ไม่ระย่อ

กับคุณทนายต้องเตรียมพร้อมและยับยั้ง

ภาษาอังกฤษที่ดีเลิศไม่ได้ช่วยอะไรแจ๊คมากนัก เส้นทางการศึกษาของเขาไม่ราบรื่นเอาเสียเลย เขาผู้ซึ่งอยู่ไม่สุขแม้หวังจะสอบเข้ามหาวิทยาลัยชั้นนำแต่ผลการเรียนไม่ดี โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ที่ย่ำแย่มาก ความหวังของเขาจึงยากที่จะเป็นจริง แจ๊คเองก็รู้ตัวดี เขาบอกกับตนเองว่า “ผมเป็นคนโง่ที่ดูแล้วคล้ายคนฉลาดแต่ความจริงแล้วโง่มาก สมองเล็กน้อยคิดได้แค่ที่ละปัญหา ถ้าคุณถามติดต่อกันสามคำถามผมก็แย่แล้ว”

การสอบเอ็นทรานซ์ครั้งแรกของแจ๊ค เขาทำคะแนนวิชาคณิตศาสตร์ได้เพียง 1 คะแนน แจ๊คผู้สิ้นหวังจากการเข้ามหาวิทยาลัยไม่ยอมยกหูเฉยๆ เป็นภาระแก่ครอบครัว เขาจึงออกไปหางานทำพร้อมกับลูกพี่ลูกน้องคนหนึ่งหวังจะหารายได้เลี้ยงชีพ ทว่า แจ๊คที่ก้าวสู่สังคมเป็นครั้งแรกก็ต้องพบกับความจริงที่โหดร้ายอีกครั้ง แจ๊คกับลูกพี่ลูกน้องไปสมัครเป็นพนักงานบริการของโรงแรมแห่งหนึ่ง สุดท้ายทางโรงแรมรับลูกพี่ลูกน้องของเขาไว้แต่ปฏิเสธที่จะรับเขา เหตุผล

ของโรงแรมนั้นง่ายมาก เพราะลูกผู้น้องของแจ๊ครูปร่างสูงใหญ่และหล่อเหลา แต่แจ๊คตัวเตี้ยและหน้าตาขี้เหร่

การที่รูปร่างหน้าตาไม่ดีจนถูกปฏิเสธทำให้แจ๊คอดทอดถอนใจไม่ได้ แต่แจ๊คไม่ได้ท้อเพราะการนี้ เขายังคงออกหางานไปทั่ว ขอเพียงได้เงินจะทำงานอะไรก็ได้ เขาเคยเป็นเลขา เป็นคนงานขนของ ต่อมาอาศัยเส้นสายของพ่อ จึงได้งานเป็นคนถือใบสามล้อส่งหนังสือให้สำนักพิมพ์ “ซานไห่จิง” “ตงไห่” และ “เจียงหนาน” เขาต้องช่วยคนงานของสำนักพิมพ์มัดนิตยสารเป็นมัดมัดละ 25 เล่มแล้วโยนขึ้นสามล้อ จากนั้นส่งไปที่สถานีรถไฟหรือจุดรับส่งอื่นๆ

ไม่ว่าฝนจะตกหรือแดดจะออก แจ๊คในวัย 18 ปี ยังคงออกแรงถือใบรถสามล้อที่แสนหนักพยายามทำงานให้ลุล่วง และค่าแรงที่ได้รับคือวันละ 1 หยวน เหมือนกับอูฐูโนบทประพันธ์จีนชื่อ *ลั้วทัวเสี่ยวจี้ (Rickshaw Boy* ภาษาไทยมีฉบับแปลใช้ชื่อว่า *คนลากรถ*) ที่ประพันธ์โดยเหลาเสอ แจ๊คคนอกจากก้มหน้าก้มตาถือใบสามล้อแล้ว ดูเหมือนยังไม่เห็นว่าทางออกของอนาคตอยู่ที่ใด ถ้าเขายอมจำนนเพื่อเลี้ยงชีพเช่นนี้ไปตลอดชีวิต พวกเราก็คงไม่มีวันได้เห็นแจ๊ค หม่อมมหาเศรษฐีผู้เรียกลมเรียกฝนในวงการอินเทอร์เน็ตเป็นแน่

สมดังที่เขากล่าวไว้เองว่า “ความทุกข์ยากเฉพาะหน้าไม่ใช่สิ่งสำคัญที่สุด ประเด็นอยู่ที่ต้องมีอุดมการณ์ในใจมุ่งสู่อนาคต มองด้านบวกให้ออกแล้วเปลี่ยนแปลงตนเอง” ไม่ว่าจะยากพบกับอุปสรรคหรือยามที่ราบรื่น ต้องมุ่งไปที่การทำชีวิตของตนให้สำเร็จโดยมิใช่นั่งรอความช่วยเหลือ ด้วยความบังเอิญครั้งหนึ่ง แจ๊คมาถึงสมาคมนักลีลาศเจ้อเจียง ขณะเขากำลังช่วยนายกสมาคมคัดลอกเอกสาร พลันพบหนังสือเล่มหนึ่งชื่อ *เหวินเซิง (Life* แปลว่า *ชีวิต*) ที่เขียนโดยนักประพันธ์จีนนามลูเฮยา หนังสือเล่มนี้ส่งผลกระทบต่อจิตใจของเขาอย่างรุนแรง

พระเอกของนิยายเรื่องนี้คือเกาเจียหลิน หนุ่มปัญญาชนจากชนบทผู้มีเส้นทางชีวิตที่เปี่ยมด้วยอุปสรรคขวานวันท ทำให้แจ๊ครู้สึกเหมือนประสบด้วยตนเอง เกาเจียหลินเป็นคนมีความสามารถสูงมาก เขามุ่งมั่นต่ออุดมการณ์และแสวงหา แม้ว่าทุกครั้งที่เขาใกล้จะบรรลุอุดมการณ์ก็มักจะมีอุปสรรคขวาง

กันทำให้เขาสูญเสียโอกาสและกลับสู่จุดเริ่มต้นครั้งแล้วครั้งเล่า ทว่า เกาเจียหลิน ไม่ยอมมอบยศต่อโชคชะตา...

วรรณกรรมที่ยิ่งใหญ่เรื่องหนึ่งสามารถมีอิทธิพลต่อผู้คนยุคสมัยหนึ่ง วรรณกรรมเรื่อง *ชีวิต* มีอิทธิพลอย่างใหญ่หลวงต่อคนจีนจำนวนมากในยุค ทศวรรษ 1960 รวมทั้งแจ๊ค หม่า *ชีวิต* เปรียบเสมือนตะเกียงส่องทางดวงหนึ่ง จุดประกายแห่งความหวังแก่แจ๊คผู้กำลังจิตตกไร้ผู้ช่วยเหลือและหดหู่ แจ๊ค อ่านหนังสือเล่มนี้ซ้ำแล้วซ้ำเล่า เขาถูกดึงดูดด้วยเนื้อหาของนวนิยายและยัง รู้สึกประทับใจต่อความไม่ย่อท้อของตัวละครในเรื่อง

หนุ่มน้อยผู้ประสบความสำเร็จระดับ “วอเทอร์ลู” เป็นครั้งแรกของ *ชีวิต* ได้เข้าใจเหตุผลหนึ่งจากหนังสือ “ชีวิตคนเราไม่มีทางไร้คลื่นลมตลอด ไป มักต้องมีอุปสรรคขวากหนามจึงจะพบกับความสำเร็จได้ เมื่งจื่อหรือเม่งจื่อ ปราชญ์เคยกล่าวว่า “ฟ้าจะประทานภาระอันยิ่งใหญ่แก่ผู้ใด ย่อมต้องเคี้ยวกรำ ในปณิธาน ผักผ่นเอ็นและกระดูก ให้เขาอดอยากหิวโหย...”

แจ๊คคิดว่านี่คือบททดสอบของฟ้าดินที่มีต่อเขา เขาจะก้มหน้ารับชะตากรรมเพียงเพราะสอบเข้ามหาวิทยาลัยครั้งเดียวไม่ติดไม่ได้ เขาปิดหนังสือ หลัง ผ่านการต่อสู้ในใจครั้งใหญ่แล้วเขาตัดสินใจที่จะเรียนต่อเตรียมสอบเข้า มหาวิทยาลัยอีกครั้ง แม้การตัดสินใจครั้งนี้จะได้รับการสนับสนุนจากพ่อแม่ แต่พวกเขาก็อดวิตกไม่ได้ จะอย่างไรด้วยผลการเรียนของแจ๊คต่อให้เรียนซ้ำ อีกปี โอกาสที่จะสอบติดมหาวิทยาลัยก็คงมีไม่มากนัก

ถ้าไม่ลองดูก็ไม่มีสิทธิ์ที่จะยอมแพ้ แจ๊คจึงตั้งใจอ่านตำราเรียนซ้ำอีกครั้ง *ชีวิต* ของเขาเหมือนเส้นตรงที่มีสองจุดคือการไปเรียนซ้ำชั้นและบ้าน หลัง ผ่านความพยายามตลอดปี ในวัย 19 ปีของเขาแจ๊คก็เข้าสู่สนามสอบอีกครั้ง แต่เทพเจ้าแห่งโชคยังคงไม่เอ็นดูเขา การสอบเอ็นทรานซ์ครั้งที่สองเขาสอบ วิชาคณิตศาสตร์ได้ 19 คะแนน ผลการสอบของเขายังห่างจากเกณฑ์ที่จะได้ เข้ามหาวิทยาลัย 140 คะแนน แจ๊คสอบไม่ติดอีกครั้ง

หลังได้คะแนนสอบแล้ว พ่อกับแม่ไม่ฝากความหวังใดๆ กับการเรียน มหาวิทยาลัยของแจ๊คอีกแล้ว พวกเขาคิดว่าเรื่องเร่งด่วนคือให้แจ๊คไปฝึกฝีมือ

สักอย่างเพื่อจะได้เลี้ยงดูตนเองต่อไป “แกเลิกคิดได้แล้ว แกไม่ใช่คนประเภทเรียนหนังสือได้ รีบไปหางานทำเถอะหรือไม่ว่าจะไปฝึกวิชาชีพก็ได้”

คำพูดของพ่อแม่ทำให้แจ๊คเสียใจมากหลังผิดหวังซ้ำซ้อน เขาไม่เอายอมแพ้แบบนี้และไม่อยากทำงานงๆ อย่างสิ้นหวังไปชั่วชีวิต เขาเปรียบเทียบตนเองว่าเป็นเกาเจียหลินในนิยาย *ชีวิต* แม้จะพบกับอุปสรรคขวากหนามหลายครั้ง แต่ยังคงไม่เคยหยุดฝีเท้าของการมุ่งแสวงหาอุดมการณ์ ดังนั้นเขาจึงไม่นำพาต่อการคัดค้านของพ่อแม่ แจ๊คเตรียมสอบเอ็นทรานซ์ครั้งที่สาม

มูมานะต่อไปย่อมมีโอกาสประสบความสำเร็จ

แจ๊คไม่สามารถเกลี้ยกล่อมพ่อแม่ให้ยอมให้เขาไปเรียนต่อเพื่อทบทวนตำราจึงได้แต่ทำงานไปด้วยอ่านหนังสือไปด้วย กลางวันทำงานและไปเรียนภาคค่ำทำเอาแจ๊คเหนื่อยจนแทบทนไม่ไหว แต่ละวันเขายังคงขี้อึดจึกรยานโกโรโกโสไปทั่วถนนและตรอกซอยของหังโจว ในใจยังคงเปี่ยมด้วยความหวังต่อวันพรุ่งนี้ ขณะเดียวกันก็ติดตลกไปกับช่วงเวลาที่ยากลำบากนี้

ในเวลานั้น ภาพยนตร์โทรทัศน์จากญี่ปุ่นเรื่อง “ยอดหญิงชิงโอลิมปิก” กำลังได้รับความนิยมในประเทศจีน โคกะจุนโกะนางเอกของเรื่องกลายเป็นไอดอลของผู้คนในยุคนั้น ไม่ว่าจะเป็เด็กน้อยวัย 5-6 ขวบ หรือคุณปู่คุณย่าวัย 60-70 ต่างก็หลงใหลไปกับรอยยิ้มชวนฝันของจุนโกะ แจ๊คเองก็ชอบจุนโกะมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขาชื่นชมต่อจิตวิญญาณที่ไม่เคยยอมแพ้ของจุนโกะ

ด้วยกำลังใจที่ได้จากจิตวิญญาณนี้ แจ๊คจึงยื่นหยุดการเรียนภาคค่ำเพื่อสอบเอ็นทรานซ์เป็นครั้งที่สามต่อไปได้ เพื่อให้ได้มาซึ่งสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการทบทวนตำรา พอถึงวันอาทิตย์เขาจะตื่นแต่เช้า ขี้อึดไปยังห้องสมุดของมหาวิทยาลัยเจ้อเจียงที่อยู่ห่างจากบ้านราวชั่วโมงเศษเพื่ออ่านหนังสือ มีคนไปใช้ห้องสมุดมากมายที่นั่งจึงไม่พอ ถ้าไปสายก็ไม่มีที่นั่ง เพื่ออ่านหนังสือแจ๊คกับคนอื่นจึงต้องเล่น “เก้าอี้ดนตรี” เพื่อแย่งที่นั่ง

แต่ก็เชื่อว่าแจ๊คจะแย่งที่นั่งได้ทุกครั้ง บางครั้งไปสายที่นั่งก็เต็มหมด ในเวลานี้แจ๊คจึงต้องคอยจ้องแย่งที่นั่งกับพวกที่ไม่มีที่นั่งด้วยกัน และแล้วก็ เป็นดังคำพังเพยที่ว่า “ไม่ต่อยตีกี่ไม่รู้จัก” ระหว่างการแย่งที่นั่งนี้แจ๊คจึงได้ เพื่อนซี้ห้าคน หลังทิ้งหกคนคู่แข่งกันแล้วยามว่างจากการอ่านหนังสือก็มัก นอนแผ่บนสนามหญ้าในมหาวิทยาลัย พูดคุยกันถึงชีวิตที่เลิศเลอหลังสอบ เข้ามหาวิทยาลัยได้ พวกเขาในขณะนั้นไม่มีใครคิดว่ามิตรภาพที่สร้างไว้ใน วิทยาลัยกว่าปีจะยืนยงต่อไปหลายสิบปี หลังแจ๊คก้าวสู่เส้นทางการสร้างธุรกิจ แล้ว ทั้งห้าคนนี้ก็กลายเป็นมือซ้ายขวาของเขา

คนหนุ่มสาวเยาว์วัยย่อมไม่รู้จักรักความทุกข์ของชีวิต วิทยาลัยกลุ่มนี้ก็ไม่คิดอะไรมาก แค่อยากเข้ามหาวิทยาลัยเริ่มต้นชีวิตใหม่ แม้แจ๊คจะพยายามและ ผลการสอบก็ดีขึ้น แต่คะแนนวิชาคณิตศาสตร์ยังคงเป็นตัวถ่วงไม่น้อย สามวัน ก่อนวันสอบอาจารย์สอนคณิตศาสตร์แซอวี่ไม่ทราบว่าจะต้องการกระตุ้นแจ๊คหรือ ว่าสิ้นหวังจากผลการเรียนของเขาจริงๆ ถึงกับพูดกับแจ๊คว่า “แจ๊ค คณิตศาสตร์ ของเธอแย่มาก ถ้าคราวนี้เธอสอบผ่าน แซ่ ‘อวี่’ ของฉันจะเขียนหัวกลับ”

คำพูดของคุณครูแซอวี่พยายามศักดิ์ศรีของแจ๊คอย่างรุนแรง เขาจึงกล้าใจ เข้าสนามสอบ หลังสอบเสร็จก็อยากมาตรวจคำตอบกับเพื่อน เขาเชื่อว่าคราวนี้ เข้าสอบผ่านวิชาคณิตศาสตร์แน่ ต่อมาประกาศผลปรากฏว่าเขาสอบคณิต-ศาสตร์ได้ 79 คะแนน (คะแนนเต็มในเวลานั้นคือ 120 คะแนน)

แม้จะไม่ใช่คะแนนที่สูงนัก แต่สำหรับแจ๊คที่อ่อนคณิตศาสตร์แล้ว ถือเป็นคะแนนที่สูงมาก สาเหตุที่สอบได้คะแนนเช่นนี้ก็เพราะเช้าวันที่จะสอบ คณิตศาสตร์แจ๊คเล่นท่องสูตรคณิตศาสตร์พื้นฐานทั้งสิบสูตรไว้อย่างแม่นยำ ตอนสอบเขาก็นำใจทฤษฎีเข้าสู่ตรที่ละเอียดและแล้วจึงสามารถผ่านด้วยประการฉะนี้

ทุกคนแปลกใจที่แจ๊คได้คะแนนขนาดนี้ แจ๊คเองกลับบอกว่านี่เป็นพลัง ฝีมือเฉพาะตัว หลังฝีมือเฉพาะตัวของแจ๊คนอกจากการท่องสูตรแล้ว เขายัง ท่องข้อสอบเก่าแต่ละปีไว้ด้วย เขาคณิตศาสตร์มาท่องจำแบบวิชาอักษรศาสตร์ เกรงว่าคงมีแต่แจ๊คที่คิดได้เช่นนี้

ทว่า แม้จะสอบคณิตศาสตร์ได้ 79 คะแนน แต่คะแนนรวมของแจ๊คยัง

คงห่างจากเกณฑ์ที่จะได้เข้าเรียนระดับปริญญาตรีอยู่ 5 คะแนน เขาสอบติดแค่ในระดับอนุปริญญา (การศึกษาระดับอนุปริญญาของจีนเรียกว่า จวนเคอเรียนสองปีถึงสามปี ในขณะที่ระดับปริญญาตรีเรียนสี่ปี) แต่แจ๊คก็พอใจแล้วที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ ถ้าเทียบกับวันเวลาที่ทำงานกนูลีแล้ว การได้เรียนมหาวิทยาลัยทำให้แจ๊ครู้สึกเป็นสุข ในเวลานี้เทพเจ้าแห่งโชคกลางที่ไม่เหลียวแลแจ๊คตลอดมาปล้นทิ้งขนมเปี๊ยะใส่หัวแจ๊คอีกครั้ง ขณะที่เขาเตรียมจะไปรายงานตัวที่วิทยาลัยครูห่งโจว ก็เกิด “เหตุพิเศษ” ทำให้เขาได้เลื่อนไปเรียนระดับปริญญาตรี

เนื่องจากปริญญาตรีเอกภาษาอังกฤษของวิทยาลัยครูห่งโจวเพิ่งได้รับอนุมัติให้ยกฐานะจากการเปิดระดับอนุปริญญามาเป็นระดับปริญญาตรีได้ไม่นาน จึงเกิดสภาพรับนักศึกษาได้ไม่ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโครงการคณาจารย์ของคณะภาษาต่างประเทศจึงตัดสินใจให้นักศึกษาระดับอนุปริญญาที่ผลการสอบภาษาอังกฤษดีมากที่สุดได้เลื่อนไปเรียนระดับปริญญาตรี ด้วยความบังเอิญเช่นนี้จึงทำให้แจ๊คซึ่งทำคะแนนภาษาอังกฤษได้ดีมากที่สุดได้รับการเลื่อนชั้นให้ไปเรียนปริญญาตรีเอกภาษาอังกฤษ

ในที่สุดชีวิตก็ให้ด้านที่สดใสแก่แจ๊คและหลังพากเพียรมาหลายปี เขาก็ได้เข้ามหาวิทยาลัยตามฝัน แจ๊คจึงย่างเข้าสู่ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยสี่ปีด้วยความตื่นเต้นและอยากรู้อยากเห็น ผลที่ได้มาอย่างบุญหล่นทับ ถ้าแจ๊คสอบไม่ติดครั้งแรกก็ยอมแพ้ ถ้าแจ๊คยอมทิ้งการเรียนต่อเพราะคำพูดต่างๆ นานาของคนรอบข้าง ถ้าแจ๊คไม่อดทนต่ออาการทบทวนตำราที่น่าเบื่อ ประตุมหาวิทยาลัยยอมไม่มีวันเปิดรับแจ๊คและจะไม่มีอาลีบาบาในปัจจุบัน

“ผมคิดว่าคนที่มียุทธิต่อผมมีมากมาย แต่ช่วงเวลาที่ไม่เหมือนกันมีคนที่ไม่เหมือนกันที่มียุทธิต่อผม *ชีวิต* ของลู่อุ่ยมียุทธิต่อผม นิยายเรื่อง *กระบี่เย้ยยุทธจักร* ของกิมย้งมียุทธิต่อผม ยังมีพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ เพื่อนๆ พวกเขาล้วนมียุทธิต่อผม แต่ผมคิดว่าในโลกนี้ไม่มีใครคนใดคนหนึ่งมียุทธิต่อคุณได้ทั้งหมด ที่สำคัญคือคุณจะต้องหาโอกาสต่างๆ จากตัวของผู้ที่มียุทธิต่อคุณ จากนั้นเรียนรู้ตลอดเวลาแล้วย้อนกลับมามียุทธิต่อ

ผู้อื่น” แจ็ควิเคราะห์เช่นนี้ต่อความสำเร็จครั้งแล้วครั้งเล่าของเขา ในมุมมองของแจ็คความสำเร็จของตนเองคือผลลัพธ์จากการยื่นหยัดตลอดเวลา

วีรบุรุษไม่ถามชาติกำเนิด ถามแต่ปัญญาและความพยายามของตนเอง แจ็คอาศัยการมุ่งมั่นแสวงหาและการยื่นหยัดอย่างไม่ยอมแพ้ จึงก้าวที่ละก้าวสู่ได้แสงแฟลชสปอตไลท์ที่ผู้คนจับจ้องสนใจ

ก่อนทำงานต้องหัดเป็นคนก่อน

ปี 1984 แจ็ควัย 20 ปี เข้าสู่รั้วมหาวิทยาลัย หลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับแจ๊คแล้วเป็นแค่ออร์เดิร์ฟ แจ็คผู้มีพื้นฐานที่แข็งแกร่งด้านภาษาอังกฤษ มีสภาพดั่งปลาได้น้ำ เขาสามารถครองหนึ่งในห้าอันดับแรกของเอกภาษาอังกฤษอย่างสบาย แจ็คที่ผลการเรียนไม่ดีมาตั้งแต่เล็กได้ “พลิกตัว” อย่างงดงามในรั้วมหาวิทยาลัย เนื่องจากไม่ต้องทุ่มเทกับการเรียนมากนัก แจ็คจึงหันไปให้ความสนใจกับกิจกรรมนักศึกษา เขาเข้าร่วมกับชมรมนักศึกษาประเภทต่างๆ

แจ๊คใช้ความคล่องแคล่วปราดเปรียวเคลื่อนไหวในงานกิจกรรมทำให้เขามีชื่อเสียงมาก คนส่วนมากรู้จักแจ๊ค แจ๊คไม่เพียงได้รับเลือกเป็นประธานนักศึกษา ยังได้เป็นประธานสมาพันธ์นักศึกษาหัวใจด้วย นักศึกษาธรรมดาคนหนึ่งจากมหาวิทยาลัยชั้นรองถึงกับเป็นประธานสมาพันธ์นักศึกษาของเมืองได้ ในขณะที่นั้นดูแล้วแทบจะไม่น่าเชื่อ แจ๊คไม่เพียงสร้างเกียรติประวัติของตนเอง ยังสร้างเกียรติประวัติให้แก่สถาบันด้วย

ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยสี่ปีเป็นช่วงเวลาที่ยิ่งงามที่สุดในวัยหนุ่มของแจ๊ค ปี 1985 ขณะแจ๊คเรียนปีสอง สองสามีภรรยาชาวออสเตรเลียที่แจ๊คเคยรู้จักที่หน้าโรงแรมแซงกรี-ลาได้เชิญชวนแจ๊คไปเที่ยวออสเตรเลีย นั่นเป็นการเดินทางไปต่างประเทศครั้งแรกของแจ๊ค การท่องเที่ยวครั้งนั้นทำให้แจ๊คได้รู้จักโลกกว้าง และประสบการณ์การไปต่างประเทศครั้งนั้นที่เปลี่ยนแปลงโลกทัศน์

ของแฉีก ทำให้เขามองโลกในมุมกว้างซึ่งเป็นรากฐานแก่การสร้างธุรกิจของเขาในเวลาต่อมา

ทว่า แฉีกซึ่งยังเป็นนักศึกษาอยู่ย่อมยังไม่รู้ว่าอนาคตของตนจะเป็นอย่างไร เขาผ่านชีวิตไปวันๆ อย่างมีความสุขและเติมเต็มตนเอง แม้แฉีกที่เข้ามาหาวิทยาลัยแล้วจะไม่ต่อยตีกับใครอีก แต่นิสัย “พิทักษ์คุณธรรมซัดภัยพาล” ยังคงเหมือนเดิม ยามใดที่เพื่อนนักศึกษามีปัญหาต้องการความช่วยเหลือจากเขาเขาจะยินดีช่วยเหลืออย่างไม่ลังเล

มีอยู่ครั้งหนึ่ง เพื่อนนักศึกษาคคนหนึ่งเพราะทำความผิดเล็กน้อยจึงถูกเพิกถอนสิทธิการสอบเข้าปริญญาโท เพื่อนคนนี้ไม่รู้จะทำอย่างไรดีจึงไปขอให้แฉีกช่วย แม้แฉีกกับนักศึกษาคคนนี้จะแค่คนรู้จัก แต่แฉีกคิดว่าการที่หมดสิทธิสอบเข้าปริญญาโทจะกระทบต่ออนาคตของเพื่อนอย่างใหญ่หลวง อีกอย่างผลการเรียนของเพื่อนคนนี้ก็อยู่ในเกณฑ์ดี ถ้าไม่สอบเรียนต่อปริญญาโท หลังจบแล้วก็คงต้องถูกส่งตัวกลับไปทำงานที่บ้านเกิด ไม่มีเวทีให้แสดงความสามารถอีก

แฉีกจึงตบอกรับปากจะช่วย และแล้วแฉีกก็วิ่งวุ่นช่วยขอร้องครูบาอาจารย์ เขาไปหาอาจารย์ภาควิชา คณิตศาสตร์และอธิการบดีพูดจนปากเปื่อยปากแฉะ ใช้เวลาไปสองวันครึ่งจึงกล่อมให้ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยยอมให้เพื่อนคนนั้นเข้าสอบ

หลังเรียนจบปริญญาโทแล้วเพื่อนคนนี้ก็ขาดการติดต่อกับแฉีก หลายคนเห็นว่าเพื่อนคนนี้ “ไม่เจตจำนงคุณ” เพราะแฉีกช่วยเขาอย่างมากแต่เขากลับ “ไม่มีข่าวคราวแม้แต่หน่อย” แฉีกเองกลับคิดว่าไม่เป็นไร เขาช่วยคนมิใช่เพื่อให้ใครมาตอบแทนเขา หลายปีต่อมาแฉีกยังคงอยู่กับงานจนลืมเรื่องนี้ไปนานแล้ว แต่เขาคิดไม่ถึงว่าเกือบสิบปีให้หลัง ขณะไปติดต่อบุรุษที่เซ็นเงิน ทันใดนั้นก็มีคนวิ่งมาหาเขาจับมือแฉีกเอาไว้อย่างตื่นตันกล่าวว่า “ผมได้ข่าวจากเพื่อนเก่าว่าคุณมาเซ็นเงิน จึงรีบรอดจากกวางเจามาหาคุณ”

แฉีกเพ่งมองจึงจำได้ว่าที่แท้คนคนนี้เป็นเพื่อนที่เขาช่วยไว้ให้ได้สอบเข้าปริญญาโท หลังสำเร็จการศึกษาแล้วหน้าที่การงานก้าวหน้าขึ้นเรื่อยๆ ขณะที่

พบกับแจ๊คเขาได้เป็นผู้จัดการใหญ่สาขาทางเงาของบริษัททุนต่างประเทศ
ที่มีชื่อเสียงแล้ว

ในเวลานั้นแจ๊คยังอยู่ในระหว่างก่อสร้างตัว หลังเพื่อนรู้สภาพการณ์
ของแจ๊คแล้วก็ช่วยแจ๊คติดต่อธุรกิจและแนะนำเพื่อนฝูง ทำให้แจ๊ครู้สึกอบอุ่น
ใจ ทุกครั้งที่นึกถึงการได้เพื่อนโดยบังเอิญเหล่านี้ แจ๊คก็ยิ่งรู้สึกว่าความใจกว้าง
และจิตใจที่ดีเป็นสิ่งล้ำค่า เขากล่าวว่า “แม้บางครั้งจะเจ็บเพราะถูกเพื่อนขาย
แต่ถ้ามีจิตใจที่ดีและกว้างขวาง ย่อมจะได้เพื่อนแท้ในที่สุด ปัจจุบันบางครั้ง
จู่ๆ จะมีคนโทรศัพท์มาหา ‘แจ๊ค พักนี้เป็นไงบ้าง มีอะไรให้ช่วยกับอกนะ’”

ถ้าแจ๊คไม่ใช่คนใจกว้าง ย่อมจะไม่มีเพื่อนฝูงที่รักใคร่กันหอมล้อมเขา
แม้สวรรค์จะทำให้แจ๊คประสบอุปสรรค แต่ก็ให้แสงแดดอันอบอุ่นแก่เขามาก
มาย ที่ทำให้แจ๊ครู้สึกเป็นสุขที่สุดในชีวิตคือขณะเรียนมหาวิทยาลัยเขาก็พบกับ
คู่ชีวิตของเขา...จางอิง

แจ๊ครู้จักกับจางอิงตั้งแต่เขาเรียนปีหนึ่ง จากรู้จักจนรู้ใจและรักกันอยู่
เคียงคู่กัน ตลอดเส้นทางแม้จะมีอุปสรรคขวากหนาม แต่สิ่งที่มีมากกว่าคือ
ความมุ่งมั่นและความเชื่อถือในกันและกัน หลังเรียนจบแล้วทั้งสองก็แต่งงาน
กัน จางอิงคอยสนับสนุนแจ๊คอยู่เงียบๆ เป็นคู่ชีวิตและกำลังสำคัญของธุรกิจ
ในภายหลังจางอิงกล่าวว่า “แจ๊คไม่ใช่ผู้ชายรูปหล่อ แต่ที่ฉันรักเขาเพราะความ
เป็นคนของเขา...”

เพื่อพูดถึงความเป็นคน หลายคนอาจไม่ยัดยัด คิดว่าการเป็นคนจะไป
ยากอะไร ทำกิจการให้ใหญ่โตก่อน ต่อให้การเป็นคนแยะอย่างไรก็ไม่เป็นไร แต่
แจ๊คกลับเห็นว่า “การเป็นคน” สำคัญกว่า “การทำงาน” ต้องเป็นคนสำเร็จ
แล้วจึงจะสำเร็จในกิจการ

ให้ความสำคัญกับชื่อเสียงของตนเองและจงรักษาคำพูด

วันเวลาผ่านไปรวดเร็วราวติดปีกบิน ชีวิตสี่ปีในมหาวิทยาลัยผ่านพ้นไป

อย่างรวดเร็ว พริบตาเดียวปี 1988 ก็มาถึงแล้ว แจ็คจบมหาวิทยาลัยด้วยวัย 24 ปี ด้วยคะแนนยอดเยี่ยมและได้เป็นอาจารย์สอนภาษาอังกฤษในวิทยาลัยอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นมหาวิทยาลัยอิเล็กทรอนิกส์เทคโนโลยีหัวใจ) อย่างราบรื่น นี่เป็นโอกาสที่ยากจะพานพบ ปีนั้นมีนักศึกษาจบจากวิทยาลัยครูหัวใจ 500 คน แจ็คเป็นหนึ่งในคนเดียวที่ได้สอนในมหาวิทยาลัยนี้เป็นตำแหน่งที่ทำให้คนตาอ่อนผ่าว

ทว่า ขณะนั้นการปฏิรูปเปิดประเทศของจีนได้ผ่านมาสิบปีแล้ว ความคิดของผู้คนจึงเปิดกว้างกว่าเดิม นักศึกษาจำนวนมากที่เรียนจบแล้วก็ออกไปศึกษาต่อในต่างประเทศหรือไม่ก็ไปทำธุรกิจของตนเอง แจ็คเองก็เช่นเดียวกันที่ไม่อยากจมอยู่กับชีวิตที่จืดชืดในรั้วมหาวิทยาลัย หลังแจ็คได้รับหนังสือคำสั่งส่งตัวแล้วอธิการบดีได้เรียกพบและกล่าวว่า “คุณแจ็คนี่เป็นโอกาสที่ได้มาไม่ง่ายเลย คุณจะต้องทะนุถนอมให้ดี คุณแบกยี่ห้อวิทยาลัยครูของเราไว้บนพานะ อย่าทำพังเสียละ เรามาพนันกันว่าคุณจะเป็นครูสอนภาษาอังกฤษได้ครบห้าปีไหม”

ท่านอธิการบดีตกลงกับแจ็คไว้ห้าปี แจ็คเองก็รับปากทันทีเพราะไม่ อยากทำให้ท่านผิดหวัง หลังเก็บข้าวของแล้วแจ็คก็ไปรายงานตัว มหาวิทยาลัยอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ที่แจ็คไปสอนเป็นมหาวิทยาลัยสายวิทย์ มีคณาจารย์สายวิทย์ที่ยอดเยี่ยมมากมาย แต่ด้านธุรกิจการค้าระหว่างประเทศและภาษาต่างประเทศขาดแคลนบุคลากรอย่างหนัก แจ็คผู้เชี่ยวชาญภาษาอังกฤษและเคยศึกษาด้านการค้าระหว่างประเทศมาก่อน จึงกลายเป็นอาจารย์สอนภาษาอังกฤษและการค้าระหว่างประเทศโดยปริยาย

หลังเป็นอาจารย์ไม่นาน แจ็คก็ไปสอนพิเศษที่โรงเรียนภาคค่ำแห่งหนึ่งในหัวใจด้วย ขณะนั้นมีเก้าอี้ของธุรกิจจำนวนมากอยากค้าขายกับต่างประเทศ แต่เสียเปรียบเพราะไม่รู้ภาษาอังกฤษ ดังนั้นพวกเขาจึงมาสมัครเรียนภาษาในโรงเรียนภาคค่ำเพื่อจะได้ฝึกภาษาอังกฤษเบื้องต้น กระจ่างนี้จึงทำให้แจ็คได้รู้จักเก้าอี้ที่ทำการค้าระหว่างประเทศจำนวนมาก ไม่เพียงทำให้เขาได้เพิ่มพูนความรู้ทางด้านนี้และกลายเป็นพื้นฐานด้านมนุษยสัมพันธ์ของเขาในภายหลัง

เนื่องจากได้สัมผัสกับผู้คนหลากหลายทุกระดับชั้น จึงทำให้แจ๊คมีนิทานมากมายเก็บไว้ในสมองและเขามักจะนำมาเล่นในชั้นเรียน ทำให้นักศึกษาชมชอบอย่างยิ่ง การสอนของแจ๊คมีสไตล์ของตนเอง ไม่เพียงเรียนสนุกแถมยังทำให้นักศึกษาที่ไม่กล้าพูดภาษาอังกฤษเปลี่ยนเป็นกล้าพูดดังๆ ในชั้นเรียน ทุกครั้งที่แจ๊คเข้าสอนจะมีนักศึกษาเข้าเรียนจนล้นห้อง แจ๊คเองก็ภูมิใจมาก และกล่าวว่า “ผมเคยศึกษาภาษาอังกฤษแบบบ้าคลั่งของคุณหลี่หยาง (Li Yang นักการศึกษาของจีนที่เสนอว่าการหัดพูดภาษาอังกฤษต้องพูดเสียงดังและพูดซ้ำๆ เรียกว่า Crazy English) ถ้าผมเข้าไปร่วมด้วยผมต้องเหนือกว่าเขาแน่ เคล็ดลับของผมคือการสอนให้นักศึกษาหลุดปากพูดภาษาอังกฤษได้โดยอัตโนมัติ”

แจ๊คไม่ชอบการเรียนการสอนแบบทางเดียว เขาเห็นว่าการทำงานข้อสอบได้ดีไม่ได้ช่วยแก้ปัญหา เขาหวังว่านักศึกษาของเขาจะสามารถพูดภาษาอังกฤษได้อย่างสนุกสนาน ดังนั้นแจ๊คจึงใช้วิธีการสอนด้วยภาษาอังกฤษล้วนๆ ในช่วงโมงสอนตอนแรกนักศึกษาก็ไม่ชินและบ่นบ้าง แต่เวลาผ่านไปพวกเขาก็เริ่มชอบวิธีแบบนี้ แจ๊คพยายามช่วยให้นักศึกษาได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษในบรรยากาศที่เป็นกันเองเช่นเดียวกับตัวเขาและรักชอบภาษานี้จากใจจริง

แม้จะได้เป็นถึงอาจารย์มหาวิทยาลัย แต่เงินเดือนของแจ๊คก็แค่ 80-90 หยวน ตามความสามารถของแจ๊คแล้ว ถ้าไปทำงานที่อื่นย่อมได้มากกว่านี้ แต่เพราะแจ๊ครับปากทำนอริการบดีไว้ว่าจะสอนให้ครบห้าปี เขาจึงตั้งอกตั้งใจ “ฝึกปรีอ” ในมหาวิทยาลัยต่อไป

ฝีปากของแจ๊คที่ปรากฏในเวลาต่อมา กล่าวได้ว่ามาจากพื้นฐานของการเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยในหลายปีนั้น ในชั้นเรียนเขาพูดแบบน้ำไหลไฟดับและสอนนักศึกษาตามพื้นฐานของแต่ละคน และนี่มีส่วนช่วยอย่างมากต่อเส้นทางธุรกิจของเขาในภายหลัง ดังนั้นถ้าดูกันให้ละเอียดแล้วการที่แจ๊คประสบความสำเร็จในการสร้างธุรกิจในเวลาต่อมามีส่วนสัมพันธ์อย่างมากกับ “การตั้งอกตั้งใจฝึกปรีอ” ในมหาวิทยาลัย และเพราะมีเวทีเช่นนี้จึงทำให้ฝีเท้าของแจ๊คเดินไปได้อย่างมั่นคง

และก็เพราะแจ๊ครับปากท่านอธิการบดีไว้ เขาจึงสอนหนังสือต่อไป งานด้านการศึกษาเป็นการปูพื้นให้เขาเป็นอย่างดี ไม่เพียงได้รู้จักคนมากมาย ทำให้กลายเป็นคนหนักแน่น ขณะเดียวกันยังได้รู้จักกับผู้ที่เป็นส่วนธุรกิจ ในเวลาต่อมา

ผู้ก่อตั้งธุรกิจอาลีบาบาทั้ง 18 คนในยุคบุกเบิกมีหลายคนที่เป็นลูกศิษย์ และเพื่อนร่วมงานของเขา เช่น โจวเป่าเป่า หานหมิ่น โจวเยว่หวง ต้ายชัน และเผิงเหล่ย เป็นต้น หลายปีที่เป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยอุตสาหกรรม อิเล็กทรอนิกส์หังโจวเป็นการปูพื้นที่มีงานการสร้างธุรกิจจริงในที่สุดของ อาลีบาบา

บทปราศรัยของแจ๊ค หม่า เรื่อง

“วัฒนธรรมองค์กรคือ DNA ของธุรกิจ”*

สองวันก่อนผมเพิ่งกลับจากสหรัฐอเมริกา ขณะประชุมที่สหรัฐฯ มีคนจำนวนมากถามผมว่า ผมไปเรียนภาษาอังกฤษมาจากไหน ผมบอกว่าเรียนที่วิทยาลัยครุหังโจว! ในบริษัทของผมแม้จะมีนักศึกษาจบจากมหาวิทยาลัย ปักกิ่ง ชิงหัว ฮาร์วาร์ด และเยล แต่ในบริษัทของผมถ้าคุณถามว่ามหาวิทยาลัยอะไรดีที่สุด พนักงานจะตอบว่าวิทยาลัยครุหังโจว! ก็ไม่รู้จะทำอย่างไร เพราะในอาลีบาบาเขาได้แต่พูดแบบนี้ (เสียงหัวเราะและเสียงปรบมือ)

ผมจบปริญญาตรีจากวิทยาลัยครุหังโจว หลายมหาวิทยาลัยอยากจ้างผมไปเป็นโนเนนเป็นนี่ พวกเขาคิดว่าผมเป็น CEO ของอาลีบาบา อย่างน้อยก็น่าจะมีคำว่าดอกเตอร์นำหน้า แต่ผมคิดว่าวิทยาลัยครุหังโจวก็ไม่เลว

สร้างธุรกิจก็เพื่อสอนหนังสือ

หลายคนคิดว่าการสร้างธุรกิจก็เพื่อทำเงิน ทุกคนคิดว่าที่ผมสร้าง

---

* ปี 2004 แจ๊คไปปราศรัยที่วิทยาลัยครุหังโจวที่ตนเรียนจบในหัวข้อ “วัฒนธรรมคือ DNA ของธุรกิจ”

อาลีบาบา ก็เพื่อการนี้ แต่ผมไม่ได้สร้างธุรกิจเพื่อหาเงิน แต่เพื่อให้ผมมีประสบการณ์มากยิ่งขึ้นจะได้เอาไปสอนนักเรียน ระหว่างการสอนผมได้เรียนรู้มากมาย ผมรักการสอน แต่ผมคิดถึงการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจีน อีก 20 ปีให้หลังผมแจ๊ค หม่าจะยังสามารถยื่นสอนบนโพเดียมได้หรือไม่? ผมคิดอยู่เสมอว่าการเรียนการสอนแบบไหนที่สังคมต้องการมากที่สุดในอนาคต ไม่เฉพาะความรู้ในตำรา ยังมีภาคปฏิบัติในสังคมด้วย ผมคิดว่าการออกมาสร้างธุรกิจไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ วันข้างหน้าเมื่อผมกลับไปขึ้นโพเดียม อย่างน้อยผมก็มีประสบการณ์มากกว่าครูคนอื่นอยู่บ้าง

เราต้องการคนมีความสามารถแบบไหน

ขณะสมัครงาน ผมพบว่าเด็กจบมหาวิทยาลัยส่วนมากตอบเหมือนกัน เพราะอะไร? เพราะโรงเรียนสอนมาเหมือนกันหมด ความจริงนี้เป็นเรื่องน่ากลัวเพราะที่เราต้องการมิใช่ นักเรียนที่อ่านหนังสือง่าย แต่เราต้องการนักเรียนที่มีความสามารถ ต้องการนักเรียนที่ขยันเรียนรู้และนิสัยกร้าวแกร่ง!

ระหว่างการรับสมัครงาน พวกเราก็พบว่าจำเป็นต้องให้นักศึกษาปีหนึ่งปีสองได้เข้าใจว่าเราต้องการคนแบบไหน! ไม่ควรรอจนถึงปีสี่ค่อยบอกให้พวกเขา รู้เพราะจะสายเกินไป การศึกษาในมหาวิทยาลัยเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง เป็นความสามารถอย่างหนึ่งมิใช่เพียงแต่ความรู้

วัฒนธรรมคือ DNA ของธุรกิจ

1. ความตระหนักในภารกิจ--เป็นแรงขับเคลื่อนของธุรกิจ

เป้าหมายของเราคือ ประการแรกเราจะเป็นบริษัทที่ยืนยงคงอยู่ได้ 102 ปี ประการที่สองเราจะเป็นบริษัทอินเทอร์เน็ตใหญ่หนึ่งในสิบอันดับของโลก ประการที่สามใครก็ตามที่เป็นพอด้าจะต้องใช้อาลีบาบา

เมื่อธุรกิจหนึ่งกำหนดเป้าหมายแล้วก็ต้องคิดต่อ อะไรคือปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้ธุรกิจที่ยิ่งใหญ่ก้าวต่อไป?

ปี 2003 อาลีบาบาของเราพัฒนาได้ดีมากด้าน B2B จะไปต่ออย่างไร
ผมเองก็ยังเคืองกว้าง เมื่อคุณยืนอยู่ในตำแหน่งอันดับหนึ่งมักไม่รู้ว่าจะไป
ทางไหนดี เพราะอันดับสองกับสามกำลังเดินตามอันดับหนึ่ง แต่อันดับหนึ่ง
ไม่มีตัวอย่างให้ใช้ประกอบการพิจารณา ในเวลานั้นผมอาศัยอะไรมาตัดสินใจ
มากมาย ก็คืออาศัยความตระหนักในภารกิจ

ภารกิจของบริษัทเอดิสันคืออะไร? Light to world (ทำให้โลกสว่างไสว)
ตั้งแต่ CEO จนถึงเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่เฝ้าประตู ทุกคนต่างรู้ว่า
ต้องทำหลอดไฟที่สว่างและดีที่สุด สุดท้ายปัจจุบันบริษัทนี้ไม่มีใครเทียบได้

เรามาดูบริษัทต่างชาติอีกแห่งคือบริษัทดิสนีย์ ภารกิจของบริษัทดิสนีย์
คือ Make world happy (ทำให้โลกมีความสุข) ดังนั้นทุกผลิตภัณฑ์ของดิสนีย์
จึงทำให้คนเบิกบาน ภาพยนตร์ก็เป็นประเภทเบาสมอง พนักงานที่ว่าจ้างไว้
ก็เป็นคนที่มีความสุข

ยังมีอีกบริษัทคือโตโยต้า บริการของโตโยต้าประทับใจคนทั้งโลก มี
นิทานเล่ากันว่า วันหนึ่งฝนตกหนักในชิคาโก รถโตโยต้าคันหนึ่งแล่นมาจู่ๆ
ใบปัดน้ำฝนก็เสีย คนขับก็เชือกอยู่ตรงนั้นไม่รู้จะทำอย่างไร ทันใดนั้นท่ามกลาง
สายฝนก็มีคนแก่คนหนึ่งเดินฝ่าฝนมา หมอบลงกับรถแล้วเริ่มซ่อมที่ปัดน้ำฝน
คนขับรถถามว่าเขาเป็นใคร เขาบอกว่าเขาคือพนักงานของโตโยต้าที่เกี่ยวข้อง
แล้ว เขาเห็นผลิตภัณฑ์ของบริษัทตนเสีย เขาคิดว่ามีหน้าที่ต้องซ่อมมันให้
ใช้งานได้! นี่คือการตระหนักในภารกิจและวัฒนธรรมองค์กร และก็เพราะ
แรงขับจากความตระหนักในภารกิจนี้จึงมีบริษัทดิสนีย์และโตโยต้ายิ่งใหญ่ใน
ปัจจุบัน

ภารกิจของอาลีบาบาคือ “ให้ได้ห้ำหั่นไม่มีธุรกิจที่ทำยาก” ทุกอย่าง
ของเรามุ่งไปที่เป้าหมายนี้ อะไรก็ตามที่ขัดกับภารกิจนี้เราจะไม่ทำ ดังนั้นจึง
มีคนแปลกใจว่า “พวกคุณตัดสินใจจากอะไร?” ผมตอบว่า “เราตัดสินใจด้วย
ภารกิจ” ผลิตภัณฑ์ทุกอย่างของเรา จะต้องพิจารณาว่าเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจ
หรือไม่เป็นอันดับแรก พวกเราเสนอ “จือฟูเป่า” (alipay.com) ก็ด้วยสาเหตุนี้

2. ค่านิยม--คือ “ดัชนีภาวะปรีชีพจรทกสาย” ที่ทำให้ธุรกิจอยู่รอด

พวกเราคิดอยู่เสมอว่า สภาพแวดล้อมการทำงานแบบไหนที่เราต้องการที่สุด? และแล้วอาลีบาบาจึงกำหนดค่านิยมหกประการ พวกเราเรียกกันว่า “ดัชนีภาวะปรีชีพจรทกสาย”

A. ลูกค้าต้องมาก่อน

การบอกว่าพนักงานต้องมาก่อนเป็นเรื่องโกหก เพราะอาจทำให้กลายเป็นการกินข้าวหม้อใหญ่ บอกว่าผู้ถือหุ้นมาก่อนก็อาจซำร่อยประวัติศาสตร์บริษัทเ็นรอน (Enron Corporation บริษัทของสหรัฐฯ ที่ล้มละลายในปี 2011) พวกเราเ็นกรานให้ลูกค้าต้องเป็นอันดับแรก ก็เพราะเราต้องการสร้างคุณค่าแก่สังคมและบริการลูกค้า

B. เน้นความซื่อสัตย์นำเชื่อถือ

อาลีบาบาเกลียดคนที่ไม่ซื่อสัตย์ ขณะที่อาลีบาบาลำบากที่สุด พวกเราพบว่า การ “ให้เปอร์เซ็นต์” เป็นเรื่องน่ารังเกียจ ถ้าให้เปอร์เซ็นต์แล้วบริษัทก็อยู่ได้ ไม่ให้สินบนบริษัทก็เจ๊ง ดังนั้นบริษัทของเราจึงเปิดการประชุมพิเศษที่หลิวจวง ซึ่งต่อมาเรียกว่าการประชุม “จูนอ์” (เชิดชูคุณธรรม) ของอาลีบาบา ในเวลานั้นพวกเราตัดสินใจด้วยความยากลำบากประการหนึ่ง ตั้งแต่นั้นเป็นต้นไปบริษัทจะไม่ให้เปอร์เซ็นต์แก่ใครเลย ถ้าใครให้สินบนก็ต้องออกจากบริษัท การตัดสินใจนี้เจ็บปวดมาก เราพบว่า การตัดสินใจที่ยิ่งใหญ่ล้วนเจ็บปวดเสมอ แต่การตัดสินใจที่เจ็บปวดอาจไม่ใช่ยิ่งใหญ่เสมอไป

ปัจจุบันหุ้นส่วนที่ร่วมมือกับเราอาลีบาบาต่างก็รู้ว่าจะไม่มีการให้เปอร์เซ็นต์ เรายอมที่จะใช้เงินพวกนี้ไปยกระดับปริมาณและคุณภาพของการบริการจะดีกว่า

การจัดซื้อจัดจ้างของบริษัทเราก็ระบอบอย่างชัดเจนในสัญญาว่าไม่มีการให้เปอร์เซ็นต์ แม้แต่ทอฟไฟ้เม็ดเดียวก็โปรดเอากลับไป ถ้าเราพบว่าบริษัทไหนทำกับเราแบบนี้เราจะไม่ร่วมมือกับมันอีกตลอดกาล เราเชื่อมั่นว่าเราไม่ต้องตกลงค้าขายกันได้ใ้ละ หุ้นส่วนแบบนี้ไม่ดีแน่

C. ขับเคลื่อนโดยภารกิจ

อาลีบาบาเป็นบริษัทที่ขับเคลื่อนโดยภารกิจ เป็นบริษัทที่มีเป้าหมายเด่นชัด

D. ความรับผิดชอบ

หนุ่มสาวบางคนพอเริ่มทำงานก็เริ่มตัดพ้อต่อว่า บอกว่าเบื่อ งานแบบนี้ น่าเบื่อ ผมก็แปลกใจ ในเมื่อเบื่อแล้วทำไมไม่ลาออกเสีย? นี่เพราะไม่มีความรับผิดชอบ

ผมไม่ชอบผู้จัดการมีอาชีพ เพราะผู้จัดการมีอาชีพมักบอกคนว่า คนนี้ไม่เลว คนนี้เป็นพวกตามมีตามเกิด แต่ผู้นำมักจะมองเห็นศักยภาพของคน ขณะเดียวกันก็กล้าที่จะรับผิดชอบ สมมติว่าเสนาริการของกองทัพมีคนเสนอแผนงานมา 25 แผน เสนาริการต้องเลือก 3 แผนจาก 25 ส่วนหน้าที่ของผู้บัญชาการคือเลือกเพียง 1 จาก 3 แผนที่เหลือมอบหมายให้คนอื่น นี่คือคุณสมบัติความกล้าหาญและความรับผิดชอบที่ผู้นำควรมี

เราพบว่าเดี๋ยวนี้มีคนจำนวนมากพอออกจากบริษัทหนึ่งก็จะด่าบริษัทนี้ ทำอย่างนี้ไม่ดี ผมจึงขอแนะนำน้องๆ ทุกท่าน ถ้าคุณเกิดเรื่องแล้วต้องออกจากบริษัทจงอย่าต่อว่า การตัดพ้อต่อว่ารังแต่จะทำให้สังคมยิ่งไม่นับถือคุณ นี่เป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งของความมีคุณธรรม

ที่สหรัฐอเมริกาบริษัท GE (General Electric) กับบริษัทซีเมนส์แข่งขันกันอย่างดุเดือด แข่งกันจนพนักงานที่ออกจาก GE จะบอกว่า “ต่อให้ฉันแหย่แค่ไหน ก็จะไม่ไปซีเมนส์” เช่นเดียวกันคนที่ออกจากซีเมนส์ก็พูดในทำนองเดียวกัน ทั้งนี้เพราะถ้าคนที่ออกจาก GE ไปเข้าบริษัทซีเมนส์ เมื่อคนในบริษัทซีเมนส์ถามว่าเรื่องนี้ตอนอยู่ GE ทำอย่างไร ถ้าคุณบอกก็เท่ากับทรยศต่อเก่าแก่และพี่น้องที่ร่วมต่อสู้มาด้วยกัน ถ้าคุณไม่บอกก็เท่ากับผิดใจกับเพื่อนร่วมงานใหม่ พนักงานเหล่านี้จึงตั้งใจจะไม่ไปทำงานในบริษัทคู่แข่ง จรรยาบรรณของอาชีพที่เราเน้นย้ำก็คือสิ่งนี้

ในฐานะที่ผมเป็น CEO ของอาลีบาบา รู้สึกว่า so far, not so good (ก็งั้นๆ) แต่อีกสิบกว่าปีสิบปีให้หลัง ผมก็คงเป็น CEO ตลอดไปไม่ได้ เพราะ

คนหนุ่มคนสาวที่มาทีหลังจะล้าหน้ากว่าผม ผมเป็นแค่คนวิ่งไม้แรกของการวิ่งผลัด 4x100 เมตร เมื่อผมวิ่งไม้แรกเสร็จได้ที่หนึ่ง แต่คุณรับประกันไม่ได้ว่าถ้าวิ่งไม้สองต่อจะได้ที่หนึ่ง ขึ้นต้นทวิ่งต่อไปจะทำร้ายทีมงาน ดังนั้นขณะวิ่งไม้แรกผมจึงพยายามทำงานของผมให้ดีที่สุด

พนักงานก็เช่นเดียวกัน คำพังเพยจีนกล่าวว่า “ค่ายที่ทำด้วยเหล็ก น้ำที่ไหลคือพลทหาร” พนักงานต้องยึดมั่นในอุดมการณ์ ภารกิจและค่านิยมสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นเหมือน DNA คนในบริษัทนี้แก้ตัวลงได้ แต่วัฒนธรรมองค์กรของบริษัทจะต้องสืบทอดต่อไปจากรุ่นสู่รุ่น จึงจะสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ได้ตลอดไป

E. ความกระตือรือร้น

ความกระตือรือร้นมาเร็วไปก็เร็ว คุณอาจล้มเหลวได้ สูญเสียผลิตภัณฑ์หนึ่งได้แต่คุณจะไม่ยอมแพ้ไม่ได้ พนักงานคนหนึ่งเลิกงานดึกกลับไปด้วยความเหนื่อยล้า วันรุ่งขึ้นเขาก็มาทำงานอีกด้วยรอยยิ้ม นี่คือการกระตือรือร้น ความกระตือรือร้นถ่ายทอดได้ เมื่อเป็นเช่นนี้บรรยากาศโดยรวมของบริษัทก็จะเปลี่ยนเป็นดีได้

F. เป้าหมายร่วมกัน

เมื่อสามปีก่อนอาลีบาบาเผชิญกับโรคซาร์ส เป็นการแสดงออกอย่างเป็นรูปธรรมของค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรยามที่ถูกทำลาย ที่ผมจะพูดคือเมื่อภัยพิบัติมาถึง แรงสะท้อนกลับที่เกิดจากวัฒนธรรมองค์กรจะแรงมาก ก็เพราะชาวอาลีบาบามีเป้าหมายร่วมกัน จึงเกิดการร่วมแรงร่วมใจครั้งมหึมา และร่วมกันฝ่าด่านอุปสรรคมาได้

การจูงมือกันเดินในความมืดมิดคือความสุข

เสน่ห์ในชั้นเรียนและเสน่ห์จากบุคลิกของเขามีอิทธิพลต่อคนรอบข้าง ขณะที่แจ๊คพูดเหมือนทอล์กโชว์ในชั้นเรียน บรรดานักศึกษาต่างหลงไหลไปกับภาพลักษณ์ของอาจารย์หมา หานหมิ่นหนึ่งใน “18 อรหันต์” ที่เป็นหุ้นส่วนร่วม

สร้างธุรกิจของแจ๊คในภายหลังรำลึกว่า “ในเวลานั้นอาจารย์หมาสอนหนังสือ ไม่ได้พูดตามตำรา แต่มักเล่าโน่นเล่านี้ให้ทุกคนฟัง ในเวลานั้นนักศึกษาปีที่หนึ่งจำนวนมากสมัครสอบภาษาอังกฤษระดับสี่ ทุกคนไปสอบเพราะอาจารย์หมา ทุกคนรู้สึกว่ถ้าสอบไม่ผ่านก็ไม่อาจแบกหน้ามาพบอาจารย์ได้...”

แจ๊คมีสายสัมพันธ์ที่ดีกับนักศึกษาถึงเพียงนี้ นอกจากภาษาอังกฤษที่แข็งแรงและวิธีการสอนอย่างสนุกสนานที่เป็นเอกลักษณ์ของเขาแล้ว ที่สำคัญที่สุดคือแจ๊คมองนักศึกษาทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน เขาไม่ได้ลำเอียงรักชอบนักศึกษาที่ผลการเรียนดีและไม่รังเกียจนักศึกษาที่สอบได้ไม่ดี ในสายตาของแจ๊คนักศึกษาทุกคนล้วนเป็นเด็กที่น่ารัก ขอเพียงมีวิธีการสอนที่เหมาะสมพวกเขาก็ล้วนสามารถก้าวหน้าได้ และก็เป็นจริงเช่นนั้น บรรดานักศึกษาที่ผลการเรียนไม่ดี ภายใต้อารมณ์เมตตาของแจ๊คพวกเขาต่างก็สามารถพูดภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่ว

แจ๊คมักกล่าวเสมอว่า “ไม่มีนักเรียนที่โง่ มีแต่ครูที่ไร้ความสามารถ” เพราะแจ๊คเองก็เรียนไม่เก่งมาตั้งแต่เด็กและถูกดูแคลนจากครู เขารู้ดีถึงความเจ็บปวดที่ถูกกล่เลย ดังนั้นหลังเขาได้เป็นครูบาอาจารย์เขาย่อมไม่มีวันให้นักเรียนต้องรู้สึกเหมือนเขาในอดีต

บรรดานักศึกษาต่างรักที่จะเรียนชั่วโมงที่แจ๊คสอน มักมีนักศึกษาที่โดดเรียนจากวิชาอื่นเข้ามาฟังแจ๊คสอน ทำให้เพื่อนร่วมงานในขณะนั้นรู้สึก “เสียหน้า” พวกเขาพากันโยกชั่วโมงสอนพยายามไม่ให้ชนกับชั่วโมงของแจ๊ค จะได้ไม่ทำให้ชั้นเรียนของตนเหลือแค่ไม่กี่คน แต่ชั้นเรียนของแจ๊คคนล้นห้อง ยังมีอาจารย์บางคนต่อว่าแจ๊ค “ชั่วโมงของคุณคนล้นห้อง ชั่วโมงที่เราสอนเหลือแค่ตัวเองกับเงา”

แม้แจ๊คจะ “ทำร้าย” จิตใจของเพื่อนร่วมงานโดยไม่เจตนา แต่เพื่อนอาจารย์ด้วยกันต่างก็ชอบแจ๊ค ความใจกว้างและความเบิกบานของแจ๊คไม่เพียงได้ใจนักศึกษา ขณะเดียวกันก็ได้มิตรภาพจากเพื่อนอาจารย์ด้วยกันด้วย

อาคิเมดิสเคยกล่าวไว้ว่า “ให้คานและจุดที่เหมาะสมแก่ฉัน ฉันจะงัดโลกทั้งใบ” แจ๊คอาศัยภาษาอังกฤษเป็นจุดพิลคัมม้งัดชีวิตของเขาทั้งชีวิต ด้วย

ภาษาอังกฤษที่ดีเลิศ แจ็คเริ่มก้าวเข้าสู่ประตูของอนาคตที่เปี่ยมด้วยสีสันและ
ได้มาซึ่งเพื่อนฝูงมากมายตลอดจนหุ้นส่วน

หลายปีในวิทยาลัยอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ การซื้อบ้านของแจ็ค
ก็เป็นเรื่องที่น่าพูดถึง ในเวลานั้นแม้ราคาบ้านจะไม่แพง แต่ครุจนๆ อย่างแจ็ค
เงินที่หาได้ยังคงไม่พอซื้อบ้าน อาจารย์ส่วนมากพักในหอพักของมหาวิทยาลัย
แต่แจ็คกลับแส่เข้าหาความลำบาก เขาขอยืมเงินจากญาติบ้างเพื่อนบ้างรวมๆ
กันแล้วเป็นเงินก้อนหนึ่งเอาไปซื้อบ้าน เป็นห้องชุดที่ขนาดใหญ่หน่อย อยู่ห่าง
จากมหาวิทยาลัยไม่กี่กิโล

ห้องชุดนี้ในเวลานั้นดูแล้วราคาแพงโข สำหรับคนในยุคนี้นี้เป็นทรัพย์สิน
สินก้อนโตทีเดียว แต่หลายปีต่อมาผู้คนรอบข้างต่างก็สามารถได้อยู่บ้านประเภท
เดียวกัน แจ็คกลับขายบ้านออกไปและไปซื้อบ้านหลังใหม่ขนาดเกือบ 200
ตารางเมตรที่ถนนเวินฮิวา เขตซีหู และนี่คือที่กำเนิดของการก่อตั้งอาลีบาบา
ในเวลาต่อมา --สวนดอกไม้ริมทะเลสาบ อินามูริ คาซุโอะ (นักอุตสาหกรรม
ชาวญี่ปุ่น) เคยกล่าวว่า “ชีวิตมีสิ่งเล็กๆ ที่หรูหราด้วยวัตถุ แต่คือการบำเพ็ญ
จิตวิญญาณ เพื่อให้ยามปิดฉากสูงส่งกว่าตอนเปิดฉากเล็กน้อย”

ในยุคสมัยที่เปี่ยมด้วยความเข้ยว่นทุกคนต่างกระหายต่อความสำเร็จ
หวังว่าพอตื่นขึ้นมาก็รวยเลย มีเงินใช้อย่างไร้กังวล ขณะที่การยกระดับทาง
วัตถุเป็นแรงขับสำหรับคนคนหนึ่ง จิตวิญญาณมักก้าวตามไม่ทัน แต่ท่าม
กลางสังคมที่ลึบสน แจ็คกลับหนักแน่นและทำงานในแต่ละวันให้ลุล่วงไปด้วยดี
ไม่เพียงทำได้ดีหากยังมีความสุขด้วย เขาสนุกไปกับงานที่จำเจน่าเบื่อ

แจ็คผู้ชาญฉลาดขณะเอาจริงเอาจังกับชีวิต ก็มักอาศัยสัมผัสที่ว่องไว
ต่อกลิ่นอายของการค้า เขาจึงเริ่มลงหลักปักฐานซื้อบ้าน หลายปีต่อมาขณะ
กล่าวถึงความคิดในขณะนั้น แจ็คกล่าวว่า “ถ้าผมจะลงทุนซื้อบ้าน จะไม่ไป
ซื้อบ้านแบบที่กำลังนิยมกันอยู่ อาทิเช่น หนึ่งห้องนอนหนึ่งห้องรับแขก หรือ
สองห้องนอนหนึ่งห้องรับแขก ตรงกันข้ามถ้าผมจะลงทุนผมจะซื้อบ้านที่ใหญ่
กว่าแบบที่นิยมกันเล็กน้อย เช่น หมู่บ้านสวนดอกไม้ริมทะเลสาบ ในขณะนั้น
นั้นเป็นบ้านใหญ่หน่อยที่มีสามห้องนอนหนึ่งห้องรับแขก แบบนี้ผมจึงจะล้า

สมัยตลอดไป ถ้ามีโอกาสผมยังจะทิ้งบ้านหลังนี้แล้วไปซื้อที่ดีกว่านี้

ความคิดเช่นนี้ยังคงใช้ได้กับอาลีบาบาในปัจจุบัน แจ็คมักขบคิดปัญหา ในจุดที่นำหน้ายุคสมัย อาลีบาบาจึงได้เดินมาถึงทุกวันนี้ ชีวิตอาจารย์หกปี ในมหาวิทยาลัย ผลพลอยได้สูงสุดของแจ็คคือได้คบหากับเพื่อนรักกลุ่มหนึ่ง ที่ลงเรือฝ่าลมฝนและร่วมทุกข์ร่วมสุขกันได้ในเวลาต่อมา

เพื่อนกลุ่มนี้ บ้างเป็นลูกศิษย์ บ้างเป็นเพื่อนร่วมงานของเขา บ้างก็เป็นเจ้าแกที่เป็นนักเรียนโรงเรียนภาคค่ำ คนเหล่านี้ติดตามแจ็คไม่ว่าเขาจะ ขึ้นเหนือหรือลงใต้ ต่างก็ไม่เคยห่างจากแจ็คเลย ดังเช่นเมิงเหล่ยซึ่งเป็นเพื่อน ร่วมงานในอดีตและเป็นรองประธานอาลีบาบาในเวลาต่อมา ลูกศิษย์ในอดีต เช่น โจวเยว่หง หานหมิ่น เจียงฟาง เป็นต้น ใน “18 ออร์หันต์” ของอาลีบาบา กว่าครึ่งที่เป็นลูกศิษย์ของแจ็ค นี่เป็นเรื่องที่พบน้อยมากในกรณีตัวอย่างของ การสร้างธุรกิจ

จากคนที่ไม่ทำอะไรเลยกลายเป็นคนที่เพียบพร้อมทุกอย่าง จากจุด สูงสุดของธุรกิจจนถึงกันเหว คนเหล่านี้อยู่เคียงข้างแจ็คมาโดยตลอด ร่วมทุกข์ ร่วมสุข ดังนั้นหลายปีต่อมาแจ็คจึงสามารถยืนในสตูดิโอของสถานีโทรทัศน์ CCTV กล่าวกับผู้ชมทั่วประเทศนับร้อยล้านอย่างภาคภูมิใจว่า “ในโลกนี้ไม่มีใครดึงทีมงานไปจากผมได้”

การที่กล้าพูดอย่างอหังการเช่นนี้ก็เพราะแจ็คมีความมั่นใจ ความ มั่นใจนี้มาจากมิตรภาพที่สะสมมาหกปีของการสอนในมหาวิทยาลัย หุ่นส่วน เหล่านี้น่าจะเป็นสมบัติล้ำค่าที่แจ็คสะสมมาชั่วชีวิต ขอเพียงพลพรรคกลุ่มนี้ ยังอยู่ แม้จะเป็นยามมืดมิดหรือยามดิ่งลงเหวก็ยังคงมีความสุข ขอเพียง ทุกคนอยู่ด้วยกัน ย่อมจะสามารถสร้างอนาคตที่สดใสได้